

UCHWAŁA Nr110/XXII/2004
RADY GMINY ZAKROCZYM
z dnia15 lipca 2004 r

w sprawie: przyjęcia Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Zakroczym do 2020 roku

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym / jednolity tekst Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz.1591 z późn.zmian./, Rada Gminy Zakroczym uchwała co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Strategię Zrównoważonego Rozwoju Gminy Zakroczym do 2020 roku w brzmieniu załącznika do Uchwały jako podstawę do określenia szczegółowych programów i planów rozwoju oraz planów zagospodarowania gminy.

§ 2

Uznaje się za celowe wprowadzenie:

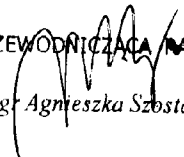
- systematycznej aktualizacji zgromadzonej bazy danych oraz monitoringu procesów społeczno-gospodarczych przebiegających w gminie,
- opracowywania planów realizacyjnych do Strategii zrównoważonego Rozwoju Gminy Zakroczym do 2020 roku.

§ 3

Zobowiązuje się Burmistrza Gminy Zakroczym do rozpowszechnienia dokumentu Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Zakroczym do 2020 roku poprzez udostępnienie na stronie internetowej Urzędu Gminy.

§ 4

1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.
2. Uchwała wymaga wywieszenia na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy.

PRZEWODNICZĄCA RADY

mgr Agnieszka Szostak

Rada Gminy Zakroczym

Burmistrz Gminy Zakroczym

STRATEGIA
ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
GMINY ZAKROCZYM
DO 2020 ROKU

Zakroczym, czerwiec 2004 r.

Radni Rady Gminy Zakroczym:

AGNIESZKA SZOSTAK - PRZEWODNICZĄCA RADY	
JAN KOSZEWSKI – WICEPRZEWODNICZĄCY RADY	
CEZARY KURPIEWSKI – WICEPRZEWODNICZĄCY RADY	
ALICJA CIECIERSKA	MIROSLAW SZEŁĄG
MAREK GOLEJEWSKI	WITOLD TYSKIEWICZ
WANDA JANCZAREK	MARIANNA URBANIAK
BARBARA MALINOWSKA	TERESA WYZIŃSKA
ADAM PIERŚCIENIAK	KRZYSZTOF ZOCH
CYRYL RADZIKOWSKI	MARZENA ZYCH

Burmistrz Gminy Zakroczym: HENRYK RUSZCZYK

Zastępca Burmistrza Gminy Zakroczym: HANNA GODLEWSKA

Sekretarz Gminy Zakroczym: KRYSZYNA KACZOR

Sołectwa i Sołtysi:

BŁOGOSŁAWIE - KATARZYNA FABISIAK	SMOŁY - JADWIGA KOSYRA
CZARNA - GRZEGORZ MŁYNARSKI	STRUBINY - MIROSLAW JAWORSKI
EMOLINEK - SZCZEPAN FILIPIAK	SWOBODNIA - ANIELA SALWOWSKA
HENRYSIN - ANNA SOCHA	ŚNIADOWO – ANNA SAGALSKA
JANOWO - MAREK GOZDALIK	WOJSZCZYCE - EWELINA ŁUKASZEWSKA
JAWOROWO – TRĘBKI STARE TERESA OBUCHOWSKA	WÓLKA SMOSZEWSKA - CEZARY KURPIEWSKI
TRĘBKI NOWE - TOMASZ PIWOWARSKI	WYGODA SMOSZEWSKA - HANNA ROMANOWSKA
TRĘBKI STARE - MARIAN PIERŚCIENIAK	ZARĘBY – STANISŁAW NOWAKOWSKI

Opracowanie:

„URBIT - doradztwo i projektowanie”, Warszawa

- dr Marek Ziółkowski - Główny Konsultant

- mgr inż. Kazimierz Bigoszewski

- mgr inż.arch. Marcin Świetlik.

SPIS TREŚCI:

Wprowadzenie	3
--------------------	---

Część I

Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy Zakroczym	7
1. Ogólna charakterystyka Gminy Zakroczym	7
2. Silne i słabe strony Gminy Zakroczym – diagnoza stanu istniejącego	10
3. Strategiczne problemy rozwojowe Gminy Zakroczym na tle diagnozy stanu istniejącego	16

Część II

Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy Zakroczym	18
--	----

Część III

Cele rozwoju Gminy Zakroczym	24
1. Zrównoważony rozwój jako podstawa gospodarowania	24
2. Zasady formułowania celów rozwoju	27
3. Generalny cel kierunkowy i cele strategiczne	28
4. Zgodność celów rozwoju Gminy Zakroczym z celami dokumentów wyższych szczebli	31

Część IV

Strategiczne programy działań realizacyjnych	35
1. Planowane przedsięwzięcia - cele operacyjne i zadania realizacyjne	36
2. Priorytety realizacyjne	41
3. Uwarunkowania realizacji ustaleń Strategii	43

Część V

Kontrola i monitoring realizacji ustaleń Strategii	46
--	----

WPROWADZENIE

Władze polskich gmin, w tym i GMINY ZAKROCZYM¹ stoją obecnie przed koniecznością skutecznego rozwiązywania wielu istotnych problemów, mających bezpośredni wpływ na poziom życia mieszkańców i warunki funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Problemów tych nie można rozwiązywać kierując się takimi zasadami, jak: funkcjonujemy z “dnia na dzień i jakoś to będzie”, “trzeba żyć dniem codziennym, nie myśleć zbyt wiele o przyszłości, bo i tak będzie inaczej niż przewidywaliśmy”. Zarządzanie gminą według tych zasad jest oparte na **podejściu bieżącym**, zwanym potocznie “działaniem od budżetu do budżetu”, czyli w cyklu rocznym. Taki sposób postępowania nie gwarantuje osiągania sukcesów w skutecznym rozwiązywaniu problemów, a także nie sprzyja racjonalnemu gospodarowaniu środkami finansowymi z budżetu gminy.

W tej sytuacji niezbędnym staje się wdrożenie nowego systemu zarządzania gminą, w którym decyzje bieżące (roczne) i kadencyjne muszą wynikać z ustaleń o charakterze długookresowym. Wymogi tak rozumianego zarządzania spełnia **zarządzanie strategiczne**, które jest ukierunkowanym na przyszłość procesem:

- planowania i wyboru celów rozwoju oraz zadań realizacyjnych – faza planowania i podejmowania decyzji,
- wdrażania w życie przyjętych ustaleń strategicznych – faza realizacji podjętych ustaleń,
- kontroli i monitorowania wykonania przyjętych ustaleń strategicznych – faza nadzoru przebiegu realizacji podjętych ustaleń.

Innymi słowy, **zarządzanie strategiczne** jest ciągłym procesem nastawionym na formułowanie i wdrażanie skutecznych strategii rozwoju oraz innych programów i planów działania (np. wieloletniego planu finansowego i wieloletniego planu inwestycyjnego oraz innych programów i planów sektorowo-gałęziowych). Podstawowymi jego walorami jest to, że:

po pierwsze – redukuje ono w znacznym stopniu niepewność funkcjonowania i rozwoju gminy, której źródłem jest jej otoczenie oraz zwiększa zdolność adaptacyjną gminy do zmieniającej się rzeczywistości,

po drugie – stanowi szansę zarówno dla władz samorządowych, jak i dla urzędników gminnych „oswojenia” się z działaniem w sytuacji niepewności oraz nieprzewidywalności szeregu zjawisk i procesów w otoczeniu oraz traktowania wynikającego z nich ryzyka jako stałego elementu „gry z otoczeniem” o przetrwanie i rozwój gminy,

po trzecie – ułatwia podejmowanie bieżących decyzji w dostosowaniu do ich aktualnych uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, a jednocześnie ze świadomością ich długookresowych skutków (pozytywnych i negatywnych).

¹ Gmina Zakroczym posiada status gminy miejsko-wiejskiej. W treści niniejszego dokumentu będzie używane określenie Gmina Zakroczym, przez co należy rozumieć obszar miasta i tereny wiejskie.

Dostrzegając konieczność wdrożenia systemu zarządzania strategicznego jako podstawy racjonalnego i efektywnego sterowania procesami rozwoju gminy w celu tworzenia możliwie jak najlepszego środowiska życia dla mieszkańców, Władze GMINY ZAKROCZYM podjęły decyzję o przystąpieniu do opracowania **STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU**. Jej ustalenia stanowiąc będą merytoryczną podstawę do prowadzenia - przez jego władze - długookresowej kompleksowej polityki rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i ekologicznej.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM to długookresowy (kilkunastoletni) program działania, określający strategiczne cele jego rozwoju oraz wskazujący sposoby ich wykonania w postaci celów operacyjnych i konkretnych zadań realizacyjnych z uwzględnieniem zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań jego rozwoju. Strategia określa, więc zasady i sposoby zintegrowanego sterowania rozwojem GMINY ZAKROCZYM w długim okresie czasu. Pod pojęciem rozwoju GMINY ZAKROCZYM należy rozumieć przede wszystkim procesy związane z jakościowymi zmianami w środowisku życia mieszkańców, a także kształtowaniem jak najlepszych warunków dla wzrostu aktywności gospodarczej oraz rozwoju funkcji mieszkaniowych i rekreacyjno-wypoczynkowych. Posiadanie STRATEGII ROZWOJU ułatwia podejmowanie decyzji bieżących w dostosowaniu do ich aktualnych uwarunkowań (zewnętrznych i wewnętrznych) a jednocześnie ze świadomością ich długookresowych skutków (pozytywnych i negatywnych). Sprzyja też racjonalizacji gospodarowania publicznymi środkami finansowymi, będącymi w dyspozycji budżetu Gminy.

Ogólnie biorąc, STRATEGIA ROZWOJU odpowiada na podstawowe pytanie: *co powinniśmy zrobić, aby jak najlepiej zaspokajać zbiorowe potrzeby mieszkańców Gminy Zakroczym?*, mając oczywiście na uwadze istniejące ramowe warunki jej bieżącego funkcjonowania i dalszego rozwoju takie, jak:

- obowiązujące przepisy ustrojowo-prawne i finansowe (ustawy i rozporządzenia),
- rozmiary środków finansowych przeznaczanych z budżetu państwa na finansowanie działań w sferze: społecznej (przeciwdziałanie bezrobociu, edukacja, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, kultura i sztuka, sport i rekreacja, bezpieczeństwo publiczne), gospodarczej (pomoc dla małych, i średnich przedsiębiorstw), infrastruktury technicznej (drogi, komunikacja publiczna) oraz ochrony środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego,
- aktualny poziom rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy, będący źródłem jego silnych i słabych stron,
- zasobność finansową budżetu Gminy,
- możliwości pozyskiwania zewnętrznych, preferencyjnych źródeł finansowania zadań własnych, w tym ze środków pomocowych Unii Europejskiej.

U podstaw formułowania STRATEGII ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM stało przekonanie jej władz, że należy - zgodnie z zapisami Konstytucji RP i innych ustaw oraz wymogami Unii Europejskiej - konsekwentnie wdrażać w życie **zasadę zrównoważonego rozwoju**, czyli uznawać nadrzędność wymogów ekologicznych w stosunku do procesów rozwoju społeczno-gospodarczego i zagospodarowania przestrzeni. Innymi słowy, dalszy rozwój GMINY ZAKROCZYM nie może dokonywać się „kosztem” środowiska przyrodniczego, a więc musi

respektować oszczędną produkcję i konsumpcję oraz gospodarkę terenami, a także uwzględniać przyszłościowe konsekwencje ekologiczne podejmowanych dzisiaj decyzji. Zachowanie istniejących zasobów ekologicznych oraz dobry stan czystości środowiska przyrodniczego jest jednym z podstawowych warunków podnoszenia jakości środowiska życia mieszkańców.

Stąd też, zarówno w działaniach planistycznych, jak i realizacyjnych Władze GMINY ZAKROCZYM będą kierowały się konstytucyjną zasadą zrównoważonego rozwoju w stopniu społecznie, technicznie i ekonomicznie realistycznym (możliwości sfinansowania przedsięwzięć proekologicznych), a także, że działania te dotyczyć będą całego jej obszaru.

W rezultacie Władze GMINY ZAKROCZYM uznały, że głównymi przesłankami opracowania niniejszego dokumentu była potrzeba stworzenia merytorycznych podstaw do długookresowych i systematycznych działań na rzecz:

- promowania ekologicznych kierunków i form w wybranych - a istotnych dla zrównoważonego rozwoju Gminy - sferach i obszarach aktywności mieszkańców (produkcja, usługi, mieszkalnictwo, rekreacja i wypoczynek),
- ochrony cennych walorów i zasobów środowiska przyrodniczego oraz doprowadzenie jego stanu czystości do standardów Unii Europejskiej,
- tworzenia jak najlepszych warunków dla dalszego rozwoju gospodarczego jako podstawy do zmniejszania się bezrobocia oraz wzrostu dochodów ludności i budżetu Gminy,
- prowadzenia aktywnej działalności promocyjnej Gminy a przede wszystkim jej walorów i zasobów (silnych stron), czyli wskazującej na jego atrakcyjność lokalizacyjną dla inwestorów miejscowych i zewnętrznych,
- efektywnego wykorzystywania środków finansowych z budżetu Gminy, zgodnie z zasadą racjonalnego gospodarowania polegającą na „maksymalizacji efektów z wydatkowanych nakładów finansowych lub minimalizacji nakładów finansowych na uzyskanie założonych efektów”,
- ubiegania się o pomocowe środki finansowe z Unii Europejskiej oraz pozyskiwanie ich z innych źródeł zewnętrznych na realizację zadań gminnych,
- nawiązywania i rozwoju współpracy Władz Gminy z przedsiębiorcami oraz organizacjami pozarządowymi funkcjonującymi na jego terenie,
- nawiązywania i rozwoju współpracy na zasadach partnerstwa z gminami sąsiednimi oraz władzami powiatu nowodworskiego w celu rozwiązywaniu wspólnych problemów, a także z gminami zagranicznymi.

Należy wyraźnie podkreślić, że **STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU** nie jest „GOTOWĄ RECEPTĄ NA SUKCES”, czy też „spisem szczegółowego postępowania”. Jest jedynie „OGÓLNYM DROGOWSKAZEM”, wskazującym najważniejsze do rozwiązania problemy społeczne, gospodarcze, infrastrukturalne i ekologiczne, na których powinna być skoncentrowana uwaga Rady i Burmistrza Gminy w określonym horyzoncie czasu. Ich skuteczna realizacja zależeć będzie od systematyczności i determinacji w działaniach realizacyjnych zarówno obecnych, jak i przyszłych Władz GMINY ZAKROCZYM, a także sprzyjających uwarunkowań, tkwiących w jej otoczeniu (sytuacja ogólnokrajowa, europejska).

Proces opracowywania niniejszego dokumentu podzielono (zgodnie z metodyką planowania strategicznego) na następujące merytoryczne etapy:

ETAP I - Przeprowadzenie analizy uwarunkowań rozwoju GMINY ZAKROCZYM (uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne) oraz wskazanie głównych problemów dalszego jej rozwoju,

ETAP II - Sformułowanie celów rozwoju GMINY ZAKROCZYM oraz określenie zadań realizacyjnych. Określenie szacunkowe kosztów ich realizacji (tam gdzie było to możliwe), a także wskazanie zadań priorytetowych.

Przy formułowaniu **STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU** wzięto pod uwagę ustalenia dokumentów strategicznych opracowanych na szczeblu:

- krajowym – Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006 i Sektorowe Programy Operacyjne,
- wojewódzkim – Strategia rozwoju województwa mazowieckiego i Regionalny program operacyjny województwa mazowieckiego na lata 2004-2006,
- powiatowym – Strategia rozwoju powiatu nowodworskiego.

Stąd też, strategiczne i operacyjne cele rozwoju zawarte w **STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU** są zgodne z celami i priorytetami zawartymi w wyżej wymienionych dokumentach. Umożliwia to, z punktu widzenia formalnego, ubieganie się GMINY ZAKROCZYM o dofinansowanie przewidzianych do realizacji przedsięwzięć rozwojowych, w tym inwestycji komunalnych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Niniejszy dokument pt. **STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA I GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU** powstał przy dużym udziale merytorycznym reprezentantów społeczności lokalnej, zaś jego projekt został poddany szerokim konsultacjom społecznym. Proces planistyczny miał w związku z tym charakter uspołeczniony.

CZĘŚĆ I

WEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY ZAKROCZYM

GMINA ZAKROCZYM położona jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego. Wschodnia część Gminy sąsiaduje z gminami Pomiechówek i Nowy Dwór Mazowiecki. Od południa graniczy z gminami Czosnów i Leoncin, zaś od zachodu z gminami Joniec, Załuski i Czerwińsk n. Wisłą. ZAKROCZYM otrzymał prawa miejskie w 1422 roku i jest jednym z najstarszych miast w Polsce oraz w województwie mazowieckim. Od 1 stycznia 1999 roku w związku z nowym podziałem administracyjnym kraju, GMINA ZAKROCZYM wchodzi w skład powiatu nowodworskiego.

GMINA ZAKROCZYM położona jest w odległości 25 km na północ od granic Warszawy i zajmuje strategiczne położenie w transeuropejskim korytarzu transportowym Północ-Południe oraz w paśmie podwyższonej aktywności gospodarczej. Przez teren Gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu transeuropejskim, a mianowicie: odcinek drogi krajowej Nr 7 Gdańsk - Warszawa - Kraków - Chyżne. Uzupełnieniem powiązań komunikacyjnych GMINY ZAKROCZYM z otoczeniem jest droga krajowa nr 62 (Włocławek – Płock – Wyszaków - Siemiatycze). Wyżej wymienione szlaki komunikacyjne sprawiają, że Gmina posiada dogodne połączenia z otoczeniem, w tym z Warszawą, która stanowi dla jej mieszkańców miejsce pracy, korzystania z szeroko rozumianych usług oraz spędzania czasu wolnego.

GMINA ZAKROCZYM zajmuje obszar 7142 ha. Z ogólnej jej powierzchni użytki rolne zajmują 5022 ha, (70,3% ogólnej powierzchni) tj.,

- grunty orne – 4744 ha (94,5% użytków rolnych),
- sady – 135 ha (2,7% użytków rolnych),
- łąki i pastwiska – 143 ha (2,8% użytków rolnych),
- lasy – 801 ha (11,2% ogólnej powierzchni),
- pozostałe grunty – 1319 (18,5% ogólnej powierzchni).

GMINA ZAKROCZYM podzielona jest na 16 jednostek pomocniczych - sołectw: Błogosławie, Czarna, Emolinek, Henrysin, Janowo, Jaworowo – Trębki Stare, Smoły, Strubiny, Swobodnia, Śniadowo, Trębki Nowe, Trębki Stare, Wojszczyce, Wólka Smoszevska, Wygodna Smoszevska i Zaręby oraz miasto Zakroczym.

Według stanu na dzień 9 marca 2004 roku na terenie GMINY ZAKROCZYM zamieszkuje 6372 osób, w tym w mieście Zakroczym – 3359 osób. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 175 osób na 1 km². Liczba ludności Gminy, w ostatnich kilku latach, praktycznie pozostaje na tym samym poziomie.

Obszar GMINY ZAKROCZYM charakteryzuje się ciekawymi walorami krajobrazowymi. Ponad dwudziestometrowa skarpa wiślana przecinana od zachodu wąwozami, jarami wyłobionymi tu przez lodowiec.

Południowa część GMINY ZAKROCZYM wchodzi w skład Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu – w jego skład wchodzi tereny zieleni towarzyszące zabudowie, w tym zadrzewienia, zakrzewienia, trawniki, zbiorniki wodne powierzchniowe i uprawy rolne.

Na terenie Gminy znajdują się obszary przyrodniczo i krajobrazowo cenne, tj.:

- okazy drzew, które widnieją w Rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody,
- rezerваты o randze europejskiej – Wyspy Smoszewskie, Wikliny Wiślane, „Zakole Zakroczymskie” - miejsce ostoi lęgowych mało spotykanych i ginących gatunków ptaków – brodziec, biegusów i kulików,
- wąwóz w Mochtach.

GMINA ZAKROCZYM charakteryzuje się bogatą historią, bowiem na jej terenie miało miejsce wiele wydarzeń historycznych. Świadczą o tym: pomniki ku czci powstańców z 1831 i 1863 roku, Fort I (część fortyfikacji Twierdzy Modlin), forty w Błogosławiu, Henrysinie, Strubinach, Swobodni i Wólce Smoszewskiej, głaz z tablicą upamiętniającą obóz hitlerowski przejściowy w 1944 roku, zabytkowe kwatery na cmentarzu parafialnym – tablica poświęcona poległym w obronie Zakroczymia we wrześniu 1939 roku, Góra Zamkowa oraz piwnice dawnego budynku zamkowego.

Pod opieką konserwatorską znajdują się następujące obiekty: późnogotycki-renesansowy kościół parafialny pw. Podniesienia Krzyża Świętego z I poł. XVI w., zespół klasztorny oo. Kapucynów: barokowy kościół Św. Wawrzyńca z 1714 roku, barokowy klasztor oo. Kapucynów z 1758 roku, Rynek z „Latarnią” – pomnikiem ku czci powstańców z 1831r. i 1863 r. oraz poległych w latach 1939-1945, zespół dworski w Trębkach.

We wschodniej części Miasta Zakroczym znajduje się stanowisko archeologiczne „Czubajka” - grodzisko z XII-XV wieku w kształcie owalnego kopca, z osadą targową i podgrodziskiem na miejscu późniejszego zamku.

Na terenie GMINY ZAKROCZYM działają organizacje pozarządowe, spośród których wymienić można:

- Stowarzyszenie „Remedium”,
- Regionalne Towarzystwo Gospodarcze,
- Radiowe Stowarzyszenie „Zulu Alfa”,
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Zakroczymskiej,
- Zrzeszenie Producentów Cebuli – „Dymki”,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- Ludowy Klub Sportowy „Wisła”,
- Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w Zakroczymiu, Wojszycach i Trębkach Nowych,
- Centrum Duchowości „Honoratianum” poświęcone działalności błogosławionego o. Honorata,
- Ośrodek Apostolstwa Trzeźwości.

Rolnictwo w GMINIE ZAKROCZYM stanowi dominującą funkcję. Istnieje tutaj długa i bogata tradycja uprawy roli, ze szczególnym nastawieniem na produkcję warzywniczo - ogrodniczą oraz owoców miękkich. GMINA ZAKROCZYM jest jedną z najlepszych baz dla rozwoju przemysłu przetwórstwa rolno - spożywczego na skalę ogólnopolską. Poziom produkcji na tym obszarze nie odbiega od światowych standardów. Na rozwój i poprawę koniunktury wpływa także położenie obszaru Gminy w tzw. „strefie żywicielskiej Warszawy”, która jest odbiorcą wielu nieprzetworzonych płodów rolnych. Tereny użytkowane rolniczo należą do klas III, IV, V i VI. Największą grupę stanowią gleby klasy IV, IVa, IVb. Zajmują one ok. 82% ogółu gruntów ornych. W końcu 2003 roku zarejestrowanych było 1016 indywidualnych gospodarstw rolnych. W strukturze użytków rolnych zdecydowanie przeważają grunty orne. Niewielką część stanowią sady, łąki i pastwiska. W strukturze zasiewów dominuje produkcja „miękkich” warzyw i owoców. Z kolei, w produkcji zwierzęcej przeważa chów bydła i trzody chlewnej.

Na terenie Gminy działają dwa zrzeszenia producentów, w tym Zrzeszenie producentów cebuli i dymki – „Dympol”, którego celami działań są: koncentracja produkcji, wspólna sprzedaż towarów, dążenie do obniżenia kosztów produkcji i stabilizacji cen, wspólne planowanie działalności przetwórczej oraz promocja stosowania nieszkodliwych dla środowiska technologii produkcji.

GMINA ZAKROCZYM wchodzi w skład PODREGIONU WARSZAWSKIEGO, obejmującego następujące powiaty: grodziski, grójecki, legionowski, miński, NOWODWORSKI, otwocki, piaseczyński, pruszkowski, sochaczewski, warszawski zachodni, wołomiński oraz żyrardowski². Podregion Warszawski wraz z podregionem Miasto Warszawa obejmuje obszar aglomeracji warszawskiej o silnych i różnokierunkowych powiązaniach funkcjonalno-przestrzennych. Wprowadzenie podziału kraju na jednostki statystyczne (NTS), zgodnego z wymogami prawa Unii Europejskiej i utworzenie w jego ramach Podregionu Warszawskiego, stwarza przesłanki do nawiązywania partnerskiej współpracy władz samorządowych powiatów i gmin wchodzących w jego skład, aby zwiększać szanse na uzyskanie środków pomocowych ze środków Unii Europejskiej (fundusze strukturalne, Fundusz Spójności). Większe szanse na pomoc unijną będą mieć, bowiem projekty, obejmujące swym zasięgiem przestrzennym oraz efektami społecznymi, gospodarczymi i ekologicznymi jak największą liczbę ludności.

² Zgodnie z ustawą z dnia 29 czerwca 1995 roku o statystyce publicznej (Dz. U. Nr 88, poz. 439) wprowadzono rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2000 roku (Dz. U. Nr 58, poz. 685) NOMENKLATURĘ JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS), która została opracowana na podstawie, obowiązującej nomenklatury NUTS w krajach Unii Europejskiej. NTS dzieli Polskę na terytorialne, hierarchicznie powiązane jednostki na pięciu poziomach, z czego trzy określone są jako poziomy regionalne, a dwa jako lokalne. Poziom regionalny obejmuje swym zasięgiem: poziom 1 – obszar całego kraju (NTS 1), poziom 2 – województwa (NTS 2), POZIOM 3 (GRUPY POWIATÓW) – PODREGIONY (NTS 3). Poziom lokalny obejmuje swym zasięgiem: poziom 4 – powiaty (NTS 4), poziom 5 – gminy (NTS 5). Konieczność wprowadzenia podziału kraju na jednostki terytorialne (NTS) do celów statystycznych wynika z potrzeby dostosowania do wymogów prawa Unii Europejskiej w obszarze statystyki regionalnej i funduszy strukturalnych. W województwie mazowieckim wyróżniono 5 podregionów – grup powiatów (NTS 3), a mianowicie: ciechanowsko-płocki, ostrołęcko-siedlecki, radomski, warszawski i miasto Warszawa.

2. SILNE I SŁABE STRONY GMINY ZAKROCZYM – DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju GMINY ZAKROCZYM wynikają z obecnej sytuacji w sferach: zaspokajania potrzeb społecznych, gospodarki lokalnej, ochrony środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, wyposażenia w infrastrukturę techniczną, finansowej, współpracy Gminy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w kraju i zagranicą oraz udziału Gminy w związkach i stowarzyszeniach komunalnych, współpracy międzynarodowej i promocji Gminy oraz działalności organizacji pozarządowych. Uwarunkowania te analizowano w kategoriach silnych i słabych stron (sił i słabości). Ich enumeracja i analiza jest swoistą „samooceną”, osiągniętego dotąd poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego i wskazuje na istniejący potencjał rozwojowy Gminy.

Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju GMINY ZAKROCZYM w kategoriach silnych i słabych stron przedstawiają się następująco:

SILNE STRONY (CZYNNIKI STYMULUJĄCE I WSPIERAJĄCE DALSZY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY) ORAZ SŁABE STRONY (CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE I HAMUJĄCE DALSZY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY) GMINY ZAKROCZYM

Silne strony – ogólne zagadnienia
Długa i bogata tradycja historyczna terenów wchodzących w skład Gminy. Nadanie miejscowości Zakroczym praw miejskich w 1422 roku.
Położenie w bliskim sąsiedztwie Warszawy, co jest źródłem korzyści zarówno dla jego mieszkańców (Warszawa jako miejsce pracy i korzystania z szeroko rozumianych usług), jak i Gminy - bliskość Warszawy podnosi jej atrakcyjność inwestycyjną.
Położenie wzdłuż korytarza transportowego Północ – Południe: droga krajowa nr 7, tzw. Droga Gdańska.
Długa i bogata tradycja uprawy roli, ze szczególnym nastawieniem na rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego.
Położenie na wysokiej skarpie wiślanej, przeciętej licznymi wąwozami, parowami, jarami – „Kraina Wąwozów” wyżłobionych przez lodowiec. Jest to miejsce wyjątkowo atrakcyjne przyrodniczo i krajobrazowo. Znaczące walory przyrodniczo-krajobrazowe mogą stać się źródłem rozwoju rynku turystyczno-rekreacyjnego.
Dogodne możliwości rekreacji nad Wisłą, w lasach oraz na szlakach pieszych i rowerowych – funkcjonujący Ośrodek Turystyczny we wsi Trębki Nowe oraz liczne gospodarstwa agroturystyczne.
Korzystne warunki do czynnego odpoczynku w siodle – w stadninach koni.
Funkcjonalne połączenia komunikacyjne z Warszawą i innymi miastami rangi ogólnopolskiej – PKS, prywatny transport autobusowy oraz PKP z Nowego Dworu Mazowieckiego
Korzystne warunki do rozwoju ekologicznego rolnictwa i naturalnych upraw.
Rezerwy terenów pod rozwój przedsiębiorczości oraz tereny rolne po PGR-ach.
Działania Władz Gminy na rzecz pozyskiwania dodatkowych środków na inwestycje z różnych funduszy, w tym ze środków pomocowych Unii Europejskiej.
STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU

Polityka Władz Gminy Zakroczym stawiająca na wszechstronny rozwój Gminy
Sąsiedztwo lotniska Modlin i zabytkowej Twierdzy Modlin.
Słabe strony – ogólne zagadnienia
Pogłębiające się trudności komunikacyjne w dojazdach do i z Warszawy oraz z i do Płocka, wskutek nadmiernego przeciążenia ruchem kołowym podstawowego układu komunikacji drogowej. Niezadowolający jest także standard podróżowania środkami komunikacji publicznej w dojazdach z i do Warszawy – przepełnione autobusy, zagrożenie poczucia bezpieczeństwa osobistego. W konsekwencji wzrasta czas i dyskomfort podróży, zwłaszcza w okresach porannego i popołudniowego szczytu komunikacyjnego.
Trudności komunikacyjne wewnątrz Gminy Zakroczym spowodowane nie nadążaniem rozbudowy i modernizacji układu drogowo-ulicznego za dynamicznym przyrostem liczby pojazdów.
Niewystarczająca liczba zjazdów z trasy Warszawa – Gdańsk.
Znaczne rozmiary rejestrowanego bezrobocia. Według stanu na koniec grudnia 2003 roku z terenu Gminy Zakroczym było zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nowym Dworze Mazowieckim - 596 bezrobotnych, co stanowiło 10,2% ich ogółu w powiecie nowodworskim. Zdecydowana większość z nich to bezrobotni pozbawieni prawa do zasiłku (82%). Bezrobocie dotyka przede wszystkim ludzi młodych, w tym absolwentów szkół oraz osoby o niskim poziomie wykształcenia (podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe).
Nikłe zaangażowanie mieszkańców Gminy Zakroczym w działania na rzecz jego rozwoju i rozwiązywania różnorodnych problemów. Ilustracją tego może być wskaźnik liczby organizacji pozarządowych na 1000 osób w wieku produkcyjnym, który w Gminie wynosi 1,25, w województwie mazowieckim – 3,26, w Polsce – 2,54.
Słaba i nieskoordynowana polityka promocyjna Gminy Zakroczym. Brak kompleksowego programu promocji Gminy w kraju i zagranicą. Gmina nie uczestniczy w międzynarodowych targach typu „Invest City” w celu nawiązania kontaktów z potencjalnymi inwestorami.
Pogłębiające się dysproporcje w rozwoju i nakładach inwestycyjnych w różnych częściach Gminy – zwłaszcza w płaszczyźnie miasto – wieś.
Brak zachęt do inwestowania na terenie Gminy (np. ulg podatkowych).
Ludność i sfera społeczna
Silne strony
Wysoki poziom edukacji w szkołach.
Bliskość ośrodków naukowo-badawczych i szkół o charakterze pomaturalnym i wyższym – Warszawa oraz Nowy Dwór Mazowiecki.
Bliskość szkół o charakterze ponadgimnazjalnym i pomaturalnym - Nowy Dwór Mazowiecki.
Funkcjonowanie Ludowego Klubu Sportowego „Wisła” Zakroczym.
Na terenie Gminy Zakroczym funkcjonują następujące placówki oświaty: Niepubliczne Przedszkole, Szkoła Podstawowa im. Bojowników o Wolność i Demokrację w Zakroczymiu, Szkoła Podstawowa w Wojszczykach, Szkoła Podstawowa im. K. Makuszyńskiego w Emolinku oraz Gimnazjum nr 1 im. Św.
STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU

Stanisława Kostki w Zakroczymiu.
Organizowanie rozgrywek między miejscowościami w piłce nożnej.
Działalność organizacji pozarządowych zajmujących się pomocą społeczną - Stowarzyszenie „Remedium”, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci.
Działalność Towarzystwa Miłośników Ziemi Zakroczymskiej.
Działalność Radiowego Stowarzyszenia „Zulu Alfa” w Zakroczymiu.
Istniejące placówki ochrony zdrowia zaspokajają potrzeby zdrowotne mieszkańców na poziomie leczenia podstawowego – Przychodnia Rejonowa w Zakroczymiu oraz Punkt Usług Medycznych w Janowie.
Aktywna działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.
Aktywna rola Kościoła w edukacji młodzieży – organizowanie wolnego czasu i specjalnych imprez dla młodzieży. Szczególne zasługi na tym polu ma Ksiądz Dziekan Jerzy Stanisław Bieńkowski, Proboszcz Parafii p.w. Św. Józefa w Zakroczymiu.
Aktywna działalność harcerzy ZHR na terenie gminy: I Zakroczymska Drużyna Harcerek „Burza”, II Drużyna Harcerek „Iskra”, I Drużyna Harcerzy „Błyskawica”.
Funkcjonowanie Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Smoszewie z boiskiem sportowym i 8 ha parkiem.
Na terenie Gminy Zakroczym funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna.
O wydarzeniach historycznych na terenie gminy świadczą: pomniki ku czci powstańców z 1831 i 1863 roku, Fort I (część fortyfikacji Twierdzy Modlin), forty w Błogosławiu, Henrysinie, Strubinach, Swobodni i Wólce Smoszewskiej, głaz z tablicą upamiętniającą obóz hitlerowski przejściowy w 1944r., zabytkowe kwatery na cmentarzu parafialnym – tablica poświęcona poległym w obronie Zakroczymia we wrześniu 1939r., Góra Zamkowa oraz piwnice dawnego budynku zamkowego.
Pod ochroną konserwatorską znajdują się następujące obiekty: późnogotycki-renesansowy kościół parafialny pw. Podniesienia Krzyża Świętego z I poł. XVI w., zespół klasztorny oo. Kapucynów: barokowy kościół Św. Wawrzyńca z 1714 roku, barokowy klasztor oo. Kapucynów z 1758 roku, Rynek z „Latarnią” – pomnikiem ku czci powstańców z 1831r. i 1863r. oraz poległych w latach 1939-1945, zespół dworski w Trębkach Nowych.
We wschodniej części miasta Zakroczym znajduje się stanowisko archeologiczne „Czubajka” - grodzisko z XII-XV wieku w kształcie owalnego kopca, z osadą targową i podgrodziskiem na miejscu późniejszego zamku.
Na terenie klasztoru oo. Kapucynów funkcjonuje Centrum Duchowości „Honoratianum” poświęcone działalności błogosławionego o. Honorata i aktywnie działający Ośrodek Apostolstwa Trzeźwości – rekolekcje, spotkania, dwumiesięcznik „Trzeźwymi Bądźcie”.
Lokalizacja Komisariatu Policji na terenie Zakroczymia.
Funkcjonowanie trzech jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w: Zakroczymiu, Wojszczycach i Trębkach Nowych.

Słabe strony

Brak w niektórych placówkach oświatowych pełnej bazy lokalowej oraz specjalistycznego sprzętu – świetlic środowiskowych, pracowni tematycznych, czytelni, stołówek szkolnych, sali widowiskowej, sali gimnastycznej, komputerów, książek oraz brak wystarczającego dostępu do Internetu.

Zły stan techniczny obiektów szkolnych.

Brak odpowiedniej opieki medycznej w szkołach – pielęgniarka, lekarz szkolny, stomatolog.

Brak specjalistów wspomagających rozwój dzieci w szkołach – psycholog i inn.

Mało zróżnicowana oferta zajęć pozalekcyjnych w niektórych placówkach oświatowych. Niedostateczne osprzętowanie i zbyt mały lokal Gminnej Biblioteki Publicznej.

Niedostatecznie rozwinięta sieć placówek kulturalno-oświatowych, turystycznych i obsługi mieszkańców.

Brak miejsc, w których młodzież może aktywnie spędzać czas takich, jak boiska sportowe, kluby młodzieżowe, centrum rekreacji, park miejski, kino, czy basen.

Brak imprez integrujących lokalną społeczność.

Brak wytyczonych i wybudowanych szlaków i ścieżek rowerowych.

Brak rozwiniętej bazy turystycznej oraz informacji turystycznej.

Niedostateczny poziom środków finansowych przeznaczanych z budżetu Gminy Zakroczym na rozwój działalności sportowej i kulturalnej.

Degradacja i niszczenie historycznych fortów należących do fortyfikacji Twierdzy – Modlin.

Niedostateczna liczba patroli policyjnych w poszczególnych miejscowościach oraz niedostosowanie prędkości pojazdów mechanicznych do warunków panujących na drogach na terenach zabudowanych.

Wzrost liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Na terenie Gminy brak jest wykwalifikowanych opiekunek do opieki nad starszymi osobami samotnymi i niezdolnymi do samodzielnej egzystencji oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych, niepełnosprawnych i psychicznie chorych. Występuje jedynie „pomoc sąsiedzka”.

Brak siedziby Władz i Urzędu Gminy spełniającej współczesne wymogi funkcjonalne i techniczne a także zapewniającej odpowiedni poziom bezpieczeństwa.

Narastanie zjawisk o charakterze przestępczym (chuligaństwo, kradzieże, narkomania, alkoholizm).

Wzrastający odsetek rodzin z problemami alkoholowymi i przemocą w rodzinie.

Sfera ekologiczna i urządzeń ochrony środowiska

Silne strony

Warunki naturalne przyrodniczo-klimatyczne sprzyjające zdrowemu stylowi życia oraz rozwojowi budownictwa mieszkaniowego, rekreacji i wypoczynku – rzeka Wisła, wąwozy, lasy.

Część obszaru Gminy znajduje się na terenie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu utworzonego w 1997 roku.

Rezerваты o randze europejskiej „Wyspy Smoszewskie”, „Wikliny Wiślane” i „Zakole Zakroczymskie” - miejsce ostoi lęgowych mało spotykanych i ginących gatunków ptaków - brodziec, biegusów i kulików.

Istnienie 10 pomników przyrody – drzew o dużej wartości dendrologicznej i krajobrazowej – dębów szypułkowych i granitowego głazu narzutowego.
Warunki sprzyjające do rozwoju agroturystyki, rolnictwa ekologicznego i produkcji zdrowej żywności.
Gminne wysypisko odpadów komunalnych o powierzchni 5,41 ha funkcjonujące od 1997 roku. Mechaniczno - biologiczna oczyszczalnia ścieków (posiadająca możliwości rozbudowy). Wysoki poziom zwodociągowania wsi.
Słabe strony
Zanieczyszczenie gminnych rzeczek i lasów poprzez pozostawianie śmieci i odpadów w lasach, na polach i przy drogach.
Niedostatecznie rozwinięta sieć wodociągowa w mieście i kanalizacyjna w całej gminie.
Brak dbałości mieszkańców o stan i ochronę środowiska naturalnego.
Zanieczyszczenie wód rzeki Wisły (w wyniku m.inn. zrzutu nieoczyszczonych ścieków powyżej Zakroczymia, w tym w Warszawie).
Finansowanie rozbudowy infrastruktury technicznej bez zaangażowania mieszkańców.
Brak urządzeń melioracyjnych – rowów i cieków wodnych.
Brak kanalizacji deszczowej oraz koncepcji odwodnienia Gminy (wody opadowe).
Brak selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.
Nierozwiązany problem nieużywanych studni (kręgowych i głębinowych) wymagających likwidacji.
Niedostateczne rozwiązania problemu składowania i utylizacji odpadów – w tym popiołu paleniskowego.
Wysokie koszty rekultywacji komunalnego składowiska odpadów stałych.
Niekorzystne położenie wspólnego (Nowy Dwór Mazowiecki, Pomiechówek, Leoncin, Czosnów, Zakroczym) składowiska odpadów komunalnych w Zakroczymiu – zlokalizowanego w odległości 700 m od istniejącej zabudowy.
Brak wykorzystania alternatywnych źródeł energii na przykład pochodzącej z biomasy.
Brak Programu ochrony środowiska przyrodniczego.
Istnienie potencjalnego realnego niebezpieczeństwa skażeń w przypadku awarii cystern z toksycznymi substancjami przemysłowymi (TSP) przewożonych drogą krajową Nr 7 Warszawa – Gdańsk.
Sfera gospodarcza i rolnictwo
Silne strony
Możliwości pozyskania działek o charakterze przemysłowym (ujętych w dawnym miejscowy planie zagospodarowania przestrzennego – m.in. po byłej Mazowieckiej Strefie Ekonomicznej).
Funkcjonowanie Regionalnego Towarzystwa Gospodarczego w Zakroczymiu.
Położenie Gminy Zakroczym w tzw. „strefie żywicielskiej Warszawy”, która jest odbiorcą nieprzetworzonych i przetworzonych płodów rolnych.
Stosunkowo niskie ceny gruntów i nieruchomości.

Duży udział użytków rolnych - stanowiących 70,3% ogólnej powierzchni Gminy (z czego grunty orne – 94,5% powierzchni użytków rolnych, sady – 2,7%, łąki i pastwiska – 2,8%).
Wysokie kwalifikacje producentów rolnych, ich aktywność i innowacyjność – poziom produkcji nie odbiega od standardów światowych.
Funkcjonowanie dwóch Stowarzyszeń producentów warzyw gruntowych, których głównymi celami działania są koncentracja produkcji, wspólna sprzedaż towarów, dążenie do obniżenia kosztów produkcji i stabilizacji cen, promocja towarów pochodzących z gospodarstw ekologicznych.
Na terenie Gminy funkcjonuje oddział Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.
Słabe strony
Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych – problemy z kupnem dużej powierzchni gruntów od jednego właściciela. Zły stan dróg dojazdowych do pól.
Brak zorganizowanego skupu i przetwórstwa owoców i warzyw (przetwarzanych jest jedynie 20% produktów).
Brak należytego wsparcia merytorycznego i praktycznego dla osób chcących założyć działalność gospodarczą.
Brak uzbrojonych terenów przeznaczonych pod rozwój gospodarczy.
Brak gminnego forum przedsiębiorców.
Sfera przestrzenna i mieszkalnictwo komunalne
Silne strony
Posiadanie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania Gminy Zakroczym.
Sporządzanie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Zakroczymia.
Słabe strony
Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych. Brak lokali o charakterze socjalnym, zastępczych i chronionych. Brak terenów uzbrojonych umożliwiających realizację budownictwa komunalnego.
Zły stan techniczny znacznej części istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych i ich niewłaściwa lokalizacja na terenach o wysokiej atrakcyjności dla budownictwa komercyjnego.
Telekomunikacja, poczta, elektroenergetyka, gazownictwo, drogi, komunikacja publiczna
Silne strony
Sukcesywnie rozbudowywana sieć telekomunikacyjna.
Funkcjonowanie placówki Poczty Polskiej w Zakroczymiu.
Dobrze rozwinięta sieć elektroenergetyczna. Sukcesywnie budowane są nowe linie elektroenergetyczne niskiego napięcia.
Słabe strony
Brak sieci gazowej.
Niezadowalający stan techniczny oraz liczba dróg lokalnych i dojazdowych w miarę przekształcania się typu zabudowy z wiejskiego w zabudowę o charakterze osiedlowym. Niedostateczna ewidencja dróg gminnych.
STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU

Niewystarczająca ilość chodników dla pieszych i oświetlenia ulicznego.
Brak dróg i ścieżek rowerowych.
Niedostateczna ilość i jakość dróg na terenach wiejskich oraz brak odwodnienia ulic i dróg pozamiejskich. Zniszczone rowy przydrożne.
Słabo rozwinięta sieć komunikacji publicznej na terenach wiejskich.
Niezadawalający stan techniczny dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych.

Biorąc po uwagę diagnozę stanu istniejącego, Władze GMINY ZAKROCZYM będą prowadziły systematyczne i długookresowe działania na rzecz umacniania jej silnych stron oraz sukcesywnego eliminowania słabych stron. Takie działania będą niewątpliwie pozytywnie wpływać na poprawę środowiska życia mieszkańców i warunki funkcjonowania podmiotów gospodarczych, a także przyczyniać się będą do wzrostu atrakcyjności lokalizacyjnej GMINY ZAKROCZYM dla nowych mieszkańców, inwestorów i rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych.

3. STRATEGICZNE PROBLEMY ROZWOJOWE GMINY ZAKROCZYM NA TLE OCENY STANU ISTNIEJĄCEGO

Podstawą do formułowania problemów rozwojowych gminy są wyniki przeprowadzonej analizy uwarunkowań, a zwłaszcza identyfikacja zagrożeń rozwojowych, tkwiących w jej otoczeniu oraz słabych stron.

Wychodząc od definicji problemu, jako „zadania danego do rozwiązania lub trudnej do rozstrzygnięcia sprawy” - niedostateczne tempo przemian oraz niedostateczna ilość, jakość i sprawność funkcjonowania różnego rodzaju instytucji, obiektów i urzędów powoduje obecnie lub powodować będzie w przyszłości powstawanie napięć, konfliktów oraz barier odczuwanych przez mieszkańców i podmioty gospodarcze. Są to więc określone uciążliwości, których usunięcie lub co najmniej złagodzenie ich negatywnych skutków wymaga podjęcia określonych działań.

Strategiczne problemy dalszego rozwoju GMINY ZAKROCZYM były rozpatrywane w trzech kategoriach strategicznych, a mianowicie: sprawności oraz niezawodności funkcjonowania obiektów i urzędów infrastruktury technicznej, w tym służących ochronie środowiska przyrodniczego, atrakcyjności Gminy dla dalszego rozwoju mieszkalnictwa, istniejących firm i lokalizowania się nowych inwestorów oraz funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych, ilości oraz jakości funkcjonowania usług społecznych (edukacja, ochrona zdrowia i opieka społeczna, kultura i sztuka, sport i rekreacja, bezpieczeństwo publiczne), a także stanu mieszkalnictwa, w tym komunalnego (nowe budownictwo, stan techniczny istniejących zasobów).

Efektem takiego podejścia było zdefiniowanie głównych problemów rozwojowych, których rozwiązanie lub złagodzenie ich niepożądanych skutków społecznych, gospodarczych i ekologicznych przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców i wzrostu rangi GMINY ZAKROCZYM w otoczeniu. Ich enumerację prezentuje poniższe zestawienie:

KATALOG STRATEGICZNYCH PROBLEMÓW GMINY ZAKROCZYM WYMAGAJĄCYCH ROZWIĄZANIA

Likwidacja niedoborów sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej, modernizacja istniejącej bazy urządzeń infrastruktury służącej ochronie środowiska.
Budowa nowych oraz modernizacja istniejących dróg gminnych.
Rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego.
Wykonanie chodników dla pieszych wzdłuż głównych ulic i dróg w poszczególnych miejscowościach.
Likwidacja dzikich wysypisk śmieci. Wdrożenie systemu segregacji odpadów stałych. Podjęcie działań na rzecz włączenia się (także finansowego) mieszkańców gminy w rozwiązanie problemu odbioru odpadów (stałych i płynnych).
Rozwiązanie kwestii budowy spalarni odpadów komunalnych o funkcji ponadlokalnej na terenie Gminy Zakroczym.
Budowa mieszkań komunalnych i socjalnych.
Budowa sieci gazowej (przewodowej).
Melioracja terenu i udrożnienie istniejących rowów odwadniających.
Budowa obiektów o charakterze sportowo-rekreacyjnym.
Promocja Gminy Zakroczym oraz większa współpraca z sąsiednimi gminami, władzami powiatowymi i wojewódzkimi w celu rozwiązywania problemów.
Nawiązanie partnerskich kontaktów z gminami zagranicznymi.

Zdefiniowane główne problemy rozwojowe GMINY ZAKROCZYM stanowią podstawę do formułowania celów rozwoju gminy (strategicznych i operacyjnych), a także zadań realizacyjnych, czyli opracowania STRATEGII ROZWOJU.

CZĘŚĆ II

ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM

Problemów rozwojowych GMINY ZAKROCZYM nie można analizować i oceniać wyłącznie w jej granicach administracyjnych. Gmina nie jest, bowiem wyspą na mapie Polski, lecz jest elementem układu osadniczego i systemu społeczno-gospodarczego powiatu mińskiego, województwa mazowieckiego i kraju, a także Unii Europejskiej. GMINA ZAKROCZYM jest - tak, jak każda inna gmina w Polsce - silnie uzależniona od swego otoczenia, które oddziałuje na nią wywierając stały wpływ - pozytywny lub negatywny.

Na dzień dzisiejszy, główne bariery ograniczające skalę i tempo rozwoju społeczno-gospodarczego GMINY ZAKROCZYM tkwią przede wszystkim w jej otoczeniu, zaś jej Władze praktycznie nie mają żadnego wpływu na to, co się w nim dzieje. Mogą jedynie stale śledzić (monitorować) zmiany w otoczeniu, co umożliwi zidentyfikowanie obecnych oraz przyszłych zagrożeń i szans rozwojowych. Postępując w ten sposób Władze GMINY ZAKROCZYM zwiększać będą elastyczność swoich działań, wskutek czego będzie ona mniej narażona na wstrząsy i kryzysy, będące konsekwencją niekorzystnych zmian w otoczeniu (zagrożenia), a także w porę dostrzegą pojawiające się w otoczeniu sprzyjające okoliczności (szanse) dla dalszego rozwoju Gminy³. Syntetyczne zestawienie kluczowych szans i zagrożeń, tkwiących w otoczeniu GMINY ZAKROCZYM można przedstawić następująco:

KLUCZOWE SZANSE (OBECNE I POTENCJALNE) TKWIĄCE W OTOCZENIU GMINY ZAKROCZYM – CZYNNIKI STYMULUJĄCE I WSPIERAJĄCE JEJ DALSZY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY

Otoczenie międzynarodowe i ogólnokrajowe
Trwały i dynamiczny rozwój gospodarczy Polski (średnioroczne tempo wzrostu Produktu Krajowego Brutto powyżej 5%).
Realizacja spójnej i kompleksowej polityki regionalnej Państwa kompatybilnej z rozwiązaniami Unii Europejskiej skierowanej na wyrównywanie dysproporcji rozwojowych i tworzenie trwałych podstaw rozwoju gospodarczego w poszczególnych województwach oraz stworzenie niezbędnej do tego struktury instytucjonalnej (jest to wstępny warunek uzyskania środków finansowych z funduszy pomocowych tej organizacji – fundusze strukturalne i Fundusz Spójności).

³ Przez szansę należy rozumieć czynniki, zdarzenia, okoliczności, zjawiska i procesy występujące w otoczeniu gminy (powiatowym, wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym), które mają korzystny (pozytywny) wpływ na jej obecne funkcjonowanie i dalszy rozwój. Szanse sprzyjają rozwojowi gminy. Przez zagrożenie należy rozumieć uzasadnione zjawisko, okoliczność, zdarzenie lub proces występujący w otoczeniu gminy (powiatowym, wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym), które mają niekorzystny (negatywny) wpływ na jego obecne funkcjonowanie i dalszy rozwój. Zagrożenia stanowią bariery, utrudnienia w rozwoju gminy. Mogą być także przyczyną konieczności poniesienia dodatkowych kosztów związanych z jego bieżącym funkcjonowaniem i dalszym rozwojem (np. dopłata z budżetu gminy do oświaty, bowiem przekazywana subwencja oświatowa nie pokrywa w pełni kosztów, dopłata do remontów dróg powiatowych).

Maksymalne wykorzystanie przez Polskę pomocy finansowej Unii Europejskiej (kwoty przeznaczonej dla naszego kraju w latach 2004-2006 i w latach następnych) z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności.

Pomoc Państwa dla samorządu terytorialnego i przedsiębiorstw, ubiegających się o środki pomocowe Unii Europejskiej – wdrożenie w życie, uchwalonej przez Sejm RP, ustawy o Funduszu Poręczeń Unijnych. Będzie on funkcjonować przy Banku Gospodarstwa Krajowego. Fundusz będzie udzielał gwarancji i poręczeń spłaty kredytów, pożyczek oraz emisji obligacji w przypadkach, gdy wspierane przez FPU przedsięwzięcia będą jednocześnie współfinansowane przez Unię Europejską. Fundusz będzie w latach 2004-2006 dysponował kwotą 800-900 mln zł, która umożliwi udzielenie poręczeń na kwotę 3 mld zł. To rozwiązanie tworzy warunki dla efektywnego wykorzystania przez przyszłych beneficjentów (samorządu terytorialnego i przedsiębiorców) środków pomocowych Unii Europejskiej.

Systemowa pomoc i wsparcie ze strony Rządu RP dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, w tym firm rodzinnych.

Współfinansowanie z budżetu państwa tworzenia nowych miejsc pracy, zwłaszcza dla absolwentów szkół.

Decentralizacja finansów publicznych oraz stabilne „reguły gry” w zakresie finansowania jednostek samorządu terytorialnego z budżetu państwa.

Ekologizacja procesów rozwoju kraju, tj. powszechne i współzależne uwzględnianie uwarunkowań przyrodniczych w sterowaniu procesami rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zagospodarowania przestrzeni. Znacząca poprawa stanu środowiska przyrodniczego (osiągnięcie norm ekologicznych, obowiązujących w Unii Europejskiej).

Opracowanie i realizacja długookresowej polityki mieszkaniowej państwa zawierającej m.in. instrumenty finansowo-kredytowe wspomagające działania gmin na rzecz rozwoju mieszkalnictwa (budownictwo komunalne, remonty zasobów komunalnych, uzbrojenie terenów mieszkaniowych).

Wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa polskiego oraz kształcenie zgodnie z potrzebami nowoczesnej gospodarki i szeroko rozumianych usług.

Wzrost nakładów finansowych z budżetu państwa na edukację (do min. 4% PKB – jest to minimalny standard określony przez UNESCO) i ochronę zdrowia (składka na ubezpieczenia zdrowotne ok. 10%) oraz pomoc społeczną.

Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz aktywne zwalczanie patologii społecznych.

Rozwój współpracy sektora publicznego (państwowego i samorządowego) z organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju edukacji, kultury i sztuki oraz opieki społecznej. Wspieranie rozwoju wolontariatu jako formy pomocy osobom i rodzinom znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Dobre funkcjonowanie Funduszu Rozwoju Inwestycji Komunalnych usytuowanego w Banku Gospodarstwa Krajowego. Jest to wyodrębniony fundusz przeznaczony na współfinansowanie inwestycji komunalnych przygotowanych przez gminy i ich związki oraz finansowanie takich projektów

inwestycji komunalnych (budowa dróg, wodociągi, kanalizacja, oczyszczalnie ścieków), które mają być wspomagane z funduszy pomocowych Unii Europejskiej. Maksymalna wysokość preferencyjnego kredytu to 500 tys. zł (okres spłaty 36 miesięcy). Z tego kredytu będzie można sfinansować także opracowanie dokumentacji technicznej niezbędnej do realizowania inwestycji komunalnej.

Otoczenie wojewódzkie, warszawskie i powiatowe

Integracja funkcjonalno-przestrzenna obszaru metropolitalnego Warszawy, w tym budowa zintegrowanego systemu transportowego (drogi, transport publiczny). Poprawa jakości usług przewozowych świadczonych przez komunikację publiczną.

Duży potencjał gospodarczy, intelektualny, kapitałowy i instytucjonalny Warszawy, będącej głównym punktem styku gospodarki polskiej z gospodarką światową, miejscem największej w kraju koncentracji inwestycji kapitału zagranicznego i rodzimego.

Duży rynek pracy w Warszawie, umożliwiający dojazdy do pracy z terenów podmiejskich, w tym z Gminy Zakroczym.

Duża koncentracja w Warszawie placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej, szkół średnich i wyższych, placówek kultury i sztuki, handlu i usług, co umożliwi mieszkańcom terenów podmiejskich korzystanie z usług tych placówek.

Potencjalna lokalizacja cywilnego międzynarodowego portu lotniczego w miejscowości Modlin.

Znaczący wzrost zainteresowania społeczeństwa na rozwiniętą bazę agro- i ekoturystyczną.

Przystąpienie do certyfikacji jakości funkcjonowania Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego – wprowadzenie, funkcjonowanie i doskonalenie systemu zarządzania jakością opartego o normę ISO 9001:2000 - jest to zarządzanie organizacją zapewniające jak największą sprawność obsługi klientów (interesantów).

Utworzenie Mazowieckiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. (uchwała Sejmiku Samorządowego Województwa Mazowieckiego).

Powołanie Rady ds. Przedsiębiorczości, jako ciała doradczego Marszałka Sejmiku Województwa Mazowieckiego. Rada składa się z przedstawicieli liderów największych mazowieckich organizacji przedsiębiorców.

Relatywnie czyste środowisko przyrodnicze w sąsiedztwie Gminy Zakroczym.

Rozwój funkcji rekreacyjno-turystycznych w otoczeniu Gminy (np. pole golfowe w gminie Pomiechówek).

Opracowanie przez samorząd województwa mazowieckiego: Strategii rozwoju województwa mazowieckiego oraz Regionalnego programu operacyjnego województwa mazowieckiego na lata 2004-2006 jako podstawy do absorpcji środków pomocowych Unii Europejskiej.

Opracowanie przez samorząd województwa mazowieckiego projektów: Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, Programu ochrony środowiska województwa mazowieckiego.

Opracowanie Planu gospodarki odpadami w województwie mazowieckim. Przewiduje on utworzenie regionalnych zakładów gospodarki odpadami.
Przyjęcie przez Radę Powiatu Strategii rozwoju powiatu nowodworskiego oraz jej skuteczna realizacja.
Aktywna współpraca władz powiatu nowodworskiego z władzami gmin wchodzących w jego skład w celu rozwiązywania wspólnych dla całej społeczności powiatu problemów.
Aktywna współpraca władz powiatu nowodworskiego i władz gmin wchodzących w jego skład z sąsiednimi powiatami w celu rozwiązywania wspólnych problemów w sferze infrastruktury transportowej i ochrony środowiska – zwiększy to szanse na uzyskanie pomocy finansowej na ich realizację z Unii Europejskiej – fundusze strukturalne i Fundusz Spójności. Współpraca z innymi gminami nadwiślanskimi (w tym także z Warszawą) w celu przywrócenia żeglowności Wisły i jej turystycznego wykorzystania.
Budowa autostrady na bazie istniejącej drogi krajowej nr 7 – korytarza transportowego Północ-Południe.

**KLUCZOWE ZAGROŻENIA (OBECNE I POTENCJALNE) TKWIĄCE W OTOCZENIU GMINY ZAKROCZYM
– CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE I HAMUJĄCE JEJ DALSZY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY**

Otoczenie międzynarodowe i ogólnokrajowe
Nie wykorzystanie pomocy finansowej Unii Europejskiej przeznaczonej dla Polski w latach 2004-2006 i w latach następujących (fundusze strukturalne i Fundusz Spójności).
Dekoniunktura gospodarcza w krajach Unii Europejskiej i na Wschodzie, co w konsekwencji będzie powodować spadek eksportu polskiej gospodarki.
Niskie tempo wzrostu Produktu Krajowego Brutto (poniżej 5% rocznie).
Wzrost zjawiska ubóstwa ekonomicznego w społeczeństwie polskim – pauperyzacja osób i rodzin, co prowadzi do ich wykluczenia społecznego.
Brak aktywnej polityki państwa w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, a tym samym przeciwdziałania bezrobociu. Zbyt małe środki z budżetu państwa na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu.
Zwiększanie się rozmiarów przestępczości i innych przejawów patologii społecznej przy jednoczesnym utrzymywaniu się nie dofinansowania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne (Policja, Straż Pożarna) oraz wymiaru sprawiedliwości (sądy i prokuratura). W społecznym odczuciu występuje obecnie duże zagrożenie bezpieczeństwa publicznego. Dotyczy to zarówno przestępczości wobec osób i rodzin, jak i ich mienia.
Wzrastająca skala i zakres zadań samorządu gminnego bez zagwarantowania odpowiednich środków finansowych z budżetu państwa – powoduje to wzrost dopłat z budżetów gmin do zadań, które winny być finansowane z budżetu państwa (edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna).
STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU

Spadek nakładów finansowych z Budżetu Państwa na oświatę i wychowanie w budżecie państwa. I tak, w 1998 roku – 3,22%, w 1999 roku (roku rozpoczęcia reformy) – 3,16%, w 2002 roku – 2,91%, zaś w 2003 roku – 2,49%. Natomiast według UNESCO nakłady na oświatę powinny kształtować się na poziomie 5,2% produktu krajowego brutto, a nakłady w granicach 4% to niezbędne minimum. Ta sytuacja doprowadziła w konsekwencji do trudnej sytuacji w oświacie, co odbija się negatywnie zarówno na warunkach materialnych (baza lokalowa wraz z niezbędnym wyposażeniem), jak i poziomie nauczania. Spadek realnej wartości subwencji oświatowej powoduje konieczność coraz większego dofinansowywania oświaty z budżetów samorządów terytorialnych.

Pogorszenie w odczuciu społecznym dostępności pacjentów do świadczeń medycznych, zwłaszcza usług o charakterze specjalistycznym (wizyty u lekarzy specjalistów, specjalistyczne badania diagnostyczne, pomoc szpitalna). Jest to wynikiem wprowadzenia reformy zdrowia i ustalenia zbyt niskiej stawki na ubezpieczenia zdrowotne (obecnie 7,75%).

Zbyt małe środki finansowe z budżetu państwa na zabezpieczenie potrzeb ludności w zakresie pomocy społecznej.

Brak spójnej i aktywnej długookresowej polityki mieszkaniowej państwa, w tym zwłaszcza wsparcie taniego budownictwa mieszkaniowego dla osób niezamożnych, w tym budownictwa komunalnego.

Podwyższenie obowiązujących obecnie stawek podatku VAT na materiały i usługi budowlane, co wpłynie na wzrost kosztów budowy mieszkań, a w konsekwencji na ograniczenie rozmiarów budownictwa mieszkaniowego.

Niski poziom nakładów finansowych na budowę i modernizację dróg kołowych (krajowych, wojewódzkich i powiatowych), co przy dynamicznym rozwoju motoryzacji powoduje stałe pogarszanie się warunków podróżowania i bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Brak aktywnej polityki regionalnej na szczeblu centralnym uwzględniającej zarówno decydujące dla długofalowego rozwoju kraju wymogi zwiększania efektywności gospodarowania, jak i wymogi polityki społecznej państwa. Założeniem tej ostatniej winno być dążenie do zapewnienia „równych szans życiowych” obywatelom żyjącym w zróżnicowanych przestrzennie warunkach społeczno-gospodarczych.

Brak skutecznej realizacji polityki strukturalnej państwa wobec rolnictwa i obszarów wiejskich.

Zmiana ustawy o podatku rolnym (obowiązująca od 1 stycznia 2003 roku) polegająca na zwolnieniu z podatku gruntów rolnych klas V i VI, co spowodowało spadek wpływów do budżetu Gminy.

Otoczenie wojewódzkie, warszawskie i powiatowe

Wchodzenie w wiek produkcyjny licznych nowych roczników młodzieży, co przy braku nowych miejsc pracy będzie powodować dalszy wzrost rozmiarów bezrobocia.

Brak skoordynowanej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego w skali całego obszaru metropolitalnego Warszawy. Dotyczy to zwłaszcza systemu transportowego – mosty przez Wisłę, obwodnice drogowe stolicy, modernizacje i remonty dróg ponadgminnych, zintegrowany system zbiorowej komunikacji podmiejskiej i warszawskiej (brak wspólnego systemu biletowego).

Niedostateczne środki finansowe będące w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy na aktywne formy przeciwdziałaniu bezrobociu (aktywizacja zawodowa absolwentów, pożyczki dla bezrobotnych, kursy i szkolenia).
Pogarszające się warunki dojazdu do Warszawy na skutek rosnącego natężenia ruchu samochodowego, złego stanu technicznego dróg kołowych i wyczerpywania przepustowości dróg dojazdowych (droga krajowa nr 7).
Zły standard podróżowania podmiejską komunikacją autobusową.
Odplyw najbardziej aktywnych, młodych i wysoko kwalifikowanych osób do Warszawy (tzw. „wysysające” oddziaływanie Warszawy).
Brak powiatowego programu gospodarki odpadami komunalnymi, w którym należy uwzględnić szersze wprowadzenie i zastosowanie metod, które są alternatywą lub uzupełnieniem spalania i składowania.
Brak programu rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, bazy przechowalnictwa i dystrybucji produktów rolnych.
Niedostatecznie wypracowane mechanizmy na rzecz partnerstwa i rozwiązywania problemów w skali ponadgminnej.
Brak należytych kontaktów, współpracy i współdziałania gmin wchodzących w skład powiatu nowodworskiego.

Przeprowadzona analiza zewnętrznych uwarunkowań rozwoju GMINY ZAKROCZYM umożliwiła zidentyfikowanie kluczowych szans i zagrożeń, które mają obecnie lub mogą mieć w przyszłości wpływ na skalę i tempo jej dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. Nie ulega wątpliwości, że skuteczne rozwiązywanie szeregu problemów społecznych, gospodarczych, infrastrukturalnych i ekologicznych występujących obecnie na terenie GMINY ZAKROCZYM w dużej mierze warunkowane będzie rozwiązaniami systemowymi na szczeblu państwa (ustrojowo-prawnymi i finansowymi), koniunkturą gospodarczą w kraju i zagranicą, kondycją budżetu państwa i stopniem wykorzystania pomocy finansowej Unii Europejskiej.

Stąd też, Władze GMINY ZAKROCZYM będą stale monitorować zmiany w otoczeniu poszukując w nim szans (sposobności) i unikając zagrożeń rozwojowych. Innymi słowy chodzi tu z jednej strony o maksymalne wykorzystywanie pojawiających się szans, które można spozycykować dla przyspieszenia tempa rozwoju Gminy, z drugiej zaś - minimalizowanie negatywnych oddziaływań (zagrożeń), powodujących zahamowanie tempa rozwoju Gminy (jest to swoista "ochrona" przed niesprzyjającym otoczeniem).

CZĘŚĆ III

CELE ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM

1. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ JAKO PODSTAWA GOSPODAROWANIA

Istotą zrównoważonego rozwoju jest zapewnienie trwałej poprawy środowiska życia współczesnych i przyszłych pokoleń poprzez kształtowanie właściwych proporcji między kapitałem gospodarczym, społecznym i ekologicznym. Przyjmuje ona za swoją podstawę założenie, że poprawa, a co najmniej nie pogarszanie stanu środowiska przyrodniczego, winny być jednym z podstawowych czynników warunkujących rozwój gospodarczy i społeczny. Dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju konieczne jest, aby ochrona środowiska przyrodniczego stanowiła nieodłączną część procesów rozwoju społeczno-gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego i nie była rozpatrywana w oderwaniu od nich. Innymi słowy, zrównoważony rozwój to nadanie postępowi cywilizacyjnemu kierunku zachowującego w sposób trwały zasoby i walory środowiska przyrodniczego oraz czynna jego ochrona. Na zrównoważony rozwój składają się cztery podstawowe elementy:

planowanie dla przyszłości, czyli rozwiązując dzisiejsze problemy nie zapominajmy o przyszłych pokoleniach i jego potrzebach,
 planowanie dla środowiska życia człowieka, obejmującego zarówno elementy przyrodnicze, jak i antropogeniczne (wytworzone przez człowieka),
 zapewnienie sprawiedliwego dostępu do zasobów przyrodniczych obecnych i przyszłych pokoleń,
 szeroki udział różnych grup społecznych w podejmowaniu decyzji dotyczących kierunków i tempa procesów rozwojowych.

Praktyczna realizacja zrównoważonego rozwoju jest możliwa tylko poprzez ekonomiczne działanie opierające się na trzech zasadach:

1. Zasada równowagi, a ściślej mówiąc zasada ładu gospodarczego (ekonomicznego). W kontekście zrównoważonego rozwoju całościowe i interdyscyplinarne podejście do ładu gospodarczego oznacza dostosowanie zasobochłonności procesów gospodarowania do dostępności wszystkich zasobów, jakimi społeczność na danym terenie dysponuje, tj. zasobów przyrodniczych, zasobów pracy i zasobów kapitału.

2. Zasada efektywności (racjonalnego gospodarowania), która ma dwa warianty:

- wydajności, nakazującej przy dopuszczalnym poziomie zużycia zasobów przyrodniczych maksymalizowanie efektów,
- oszczędności, nakazującej przy zadanym poziomie efektu minimalizowanie nakładów, co jest równoznaczne maksymalizacji zaoszczędzonych zasobów przyrodniczych.

W potocznym rozumieniu efektywność ekonomiczna dość często bywa utożsamiana ze skutecznością działania, której miernikiem w gospodarce rynkowej jest zysk. W relacji do środowiska przyrodniczego takie rozumienie efektywności zaznacza się dwójako. Po pierwsze, działalność gospodarcza nastawiona wyłącznie na zysk sprzyja trwałej dewastacji wszystkich elementów środowiska przyrodniczego. Określony poziom produkcji i zysku bywa z reguły osiągnięty z pominięciem kosztów środowiskowych. Po drugie, odtworzenie zdewastowanego środowiska w miarę upływu czasu staje się tak kosztowna, że nie można jej już rozpatrywać w kategoriach efektywności ekonomicznej, ale jedynie w kategoriach społecznych i etycznych. Nakazują one za wszelką cenę skutecznie ratować zdegradowane środowisko przyrodnicze (podobnie jak życie, zdrowie, wolność obywateli). Stąd też, składowymi efektywności ekonomicznej - oprócz kryterium ekonomicznego - winny być także kryteria ekologiczne. Powinny one wymuszać w sferze gospodarowania dostosowanie produkcji do posiadanych zasobów przyrodniczych, uświadomić konieczność uwzględniania potrzeb przyszłych pokoleń, pomagać w prawidłowym określaniu zakresu, a także kosztów produkcji bezodpadowej, aby w rezultacie przekonać społeczeństwo o nieopłacalności degradacji środowiska. W sferze ekologii zaś kryteria ekonomiczne powinny prowadzić do przekonania o opłacalności nakładów ponoszonych na kształtowanie i ochronę środowiska przyrodniczego.

3. Zasada zapewnienia wzajemnych korzyści współdziałającym ze sobą podmiotom gospodarującym, którymi mogą być zarówno przedsiębiorstwa, grupy społeczne (np. społeczność lokalna), jak i układy przestrzenne (np. gminy). Wyraża się ona przede wszystkim poprzez partycypację społeczeństwa we wszystkich przedsięwzięciach związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym na danym obszarze - zarówno w sferze: planowania, realizacji, monitorowania i kontroli. Dany rodzaj działalności gospodarczej należy rozwijać tylko tam, gdzie ludność miejscowa daje przyzwolenie i jest tym rozwojem zainteresowana.

Działalność gospodarcza powinna opierać się na:

- miejscowym potencjale rozwojowym, tj. miejscowych zasobach naturalnych, ludzkich i materialnych,
- miejscowej inicjatywie gospodarczej i inwestycyjnej,
- ustaleniach krańcowej możliwości zainwestowania terenu, oszczędzaniu ziemi i innych zasobów naturalnych,
- jak najlepszym wykorzystaniu istniejących materialnych elementów zagospodarowania,
- „czystych” ekologicznie technologiach produkcji, w tym wytwarzania energii,
- zbilansowaniu wszystkich ekonomicznych, społecznych i ekologicznych korzyści i strat wynikających z określonego przedsięwzięcia gospodarczego.

Wprowadzane od kilku lat w Polsce przepisy prawa tworzą warunki dla urzeczywistnienia zasady **zrównoważonego rozwoju**, co znalazło swój wyraz w zapisach Konstytucji RP

z 2 kwietnia 1997 roku⁴, jak też w ustawach: prawo ochrony środowiska⁵ oraz o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁶. Wprowadzanie w życie tej zasady wynika także ze zobowiązań międzynarodowych. Otóż, Polska podpisała w 1992 roku *Deklarację z Rio de Janeiro* oraz *Agendę 21* określające prawa i obowiązki państw w procesie realizacji zasady zrównoważonego rozwoju oraz zestaw zaleceń dla działań na rzecz jej urzeczywistnienia. Także podpisany przez Polskę w 1991 roku *Układ Stowarzyszeniowy z WE* zawiera zapis, że „polityka realizacji rozwoju społeczno-gospodarczego Polski powinna kierować się zasadą zrównoważonego rozwoju”.

Należy podkreślić, że we wspólnej polityce ochrony środowiska Wspólnoty Europejskiej największy nacisk kładzie się obecnie na zrównoważony rozwój uwzględniający potrzeby obecnego i przyszłych pokoleń. Zakłada ona osiągnięcie następujących celów:

zachowanie i wzrost jakości życia,

racjonalizacja zakresu i charakteru produkcji oraz konsumpcji energii,

zachowanie, ochronę i poprawę środowiska naturalnego (ochrona dziedzictwa przyrodniczego, unikanie wyrządzania trwałych szkód w środowisku, zapobieganie zanieczyszczeniom i szkodom oraz ich ograniczanie),

zmiana nawyków konsumpcyjnych obywateli,

zapewnienie ciągłego dostępu do surowców naturalnych, rozważne i racjonalne ich wykorzystanie oraz optymalne gospodarowanie i właściwe zagospodarowanie odpadów (recykling),

edukacja ekologiczna obywateli,

Cele te są zaadresowane do wszystkich podmiotów, tj. władz publicznych wszystkich szczebli, wszystkich podmiotów gospodarczych (publicznych i prywatnych), organizacji społecznych i ogółu obywateli. Ich realizacja powinna odbywać się drogą uzyskania wysokiego poziomu ochrony środowiska z zastosowaniem działań zapobiegawczych, pilnego naprawiania szkód u źródeł ich powstawania oraz ponoszenia kosztów zanieczyszczeń przez sprawcę.

Tak więc, prawo Wspólnoty Europejskiej uznało zasadę „zrównoważonego rozwoju” jako podstawową zasadę warunkującą rozwój gospodarczy i społeczny oraz zagospodarowanie przestrzenne. Oparta na niej ochrona środowiska musi być uwzględniana we wszystkich sferach aktywności wspólnotowej i na wszystkich etapach działań na rzecz rozwoju, tj. planowania i realizacji oraz monitorowania i kontroli.

⁴ Art. 5. Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolność i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju; Art. 74 ust. 1. Władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom; Art. 74 ust. 2. Ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych; Art. 86. Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa.

⁵ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2001r. Nr 62 poz. 627 z póź. zm).

⁶ Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80 poz. 717).

Zasada zrównoważonego rozwoju zakłada konieczność zintegrowanego i kompleksowego podejścia do procesów rozwojowych, tj. traktowania ich jako współzależne i wzajemnie uwarunkowane procesy rozwoju społecznego, gospodarczego, ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz zagospodarowania przestrzeni.

Biorąc powyższe pod uwagę, władze GMINY ZAKROCZYM przy formułowaniu celów rozwoju, a następnie zadań realizacyjnych będą kierowały się konstytucyjną zasadą zrównoważonego rozwoju.

2. ZASADY FORMUŁOWANIA CELÓW ROZWOJU

CELOWOŚĆ, REALNOŚĆ i SYSTEMATYCZNOŚĆ działań Władz GMINY ZAKROCZYM na rzecz tworzenia jak najlepszego środowiska życia dla mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych składają się łącznie na wspólną cechę planowości podejmowanych działań. Dotyczy to zarówno działań o charakterze krótkookresowym (rocznym), średniookresowym (kadencyjnym), jak i długookresowym (perspektywicznym, obejmującym kilka następnych kadencji). Takie postępowanie jest zgodne z zasadą racjonalnego gospodarowania, polegającą na „maksymalizacji efektów z wydatkowanych nakładów finansowych lub minimalizacji nakładów finansowych na uzyskanie założonych efektów”, a także jest podstawą do wdrażania w życie zasady zrównoważonego rozwoju.

Formułowanie celów rozwoju GMINY ZAKROCZYM jest ważne przynajmniej z czterech zasadniczych powodów, a mianowicie:

Cele wskazują kierunki rozwoju Gminy. Dzięki ustaleniu celów rozwoju (strategicznych i operacyjnych) następuje określenie pożądaných kierunków rozwoju. Następuje także mobilizacja podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację (Władz Gminy, pracowników urzędu i gminnych jednostek organizacyjnych), a także wzrasta również ich poczucie odpowiedzialności za losy mieszkańców Gminy;

Cele wyznaczają działania realizacyjne. Władze Gminy na podstawie wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych formułują katalog zadań realizacyjnych, które są niezbędne do tego, aby zrealizować przyjęte cele;

Cele wpływają na koncentrację zasobów. Władze Gminy dysponują ograniczonymi zasobami kadrowymi, organizacyjnymi i technicznymi, a przede wszystkim finansowymi (budżet Gminy) w stosunku do występujących potrzeb i jednocześnie szeroką gamę możliwych sposobów ich wykorzystania. Określenie celów rozwoju Gminy umożliwia koncentrację ograniczonych własnych zasobów przede wszystkim finansowych na realizacji ograniczonego zestawu celów, czyli tych, które mają kluczowe znaczenie dla poprawy jakości środowiska życia mieszkańców;

Cele pomagają w ocenie osiągniętych postępów. Są one istotnym elementem procesu kontrolowania i monitorowania postępów w ich realizacji. Jeśli w wyniku kontroli okaże się, że nie realizujemy ich zgodnie z planem, albo napotykamy na nieoczekiwane przeszkody lub bariery w ich realizacji, to możemy podjąć od razu działania korygujące, modyfikując działania realizacyjne.

Biorąc powyższe pod uwagę, opracowano katalog celów rozwoju GMINY ZAKROCZYM, który został opracowany według z góry określonego porządku, a mianowicie: cele zawarte w katalogu tworzą układ hierarchiczny (im niższy poziom hierarchiczny tym większy stopień szczegółowości zapisu celów). Katalog składa się z trzech poziomów hierarchicznych, a mianowicie:

Poziom I – Generalny cel kierunkowy (misja rozwoju), wyrażający syntetyczną deklarację intencji władz GMINY ZAKROCZYM, jaka stoi u podstaw formułowania STRATEGII ROZWOJU. Określa on zasadnicze kierunki jej dalszego rozwoju, czyli wskazuje „do czego będziemy zmierzać w przyszłości” lub „co będzie podstawą naszego długookresowego działania”. Umożliwia on skoncentrowanie wysiłków planistycznych i realizacyjnych na określonej wiązce celów i zadań realizacyjnych. Tak więc, generalny cel kierunkowy to zestaw względnie trwałych dążeń władz Gminy, na które powinny być przede wszystkim zorientowane działania realizacyjne.

Poziom II – Cele strategiczne, będące konkretyzacją generalnego celu kierunkowego (misji rozwoju). Wskazują one priorytetowe obszary (dziedziny) zaspokajania potrzeb mieszkańców Gminy.

Poziom III - Cele operacyjne, będące konkretyzacją celów strategicznych. Są one formułowane jako cele funkcjonalne, tzn. wyrażające pożądane potrzeby, które powinny być zaspokojone w określonym horyzoncie czasu, czyli do 2020 roku. Do każdego celu operacyjnego został przyporządkowany określony zestaw zadań realizacyjnych.

3. GENERALNY CEL KIERUNKOWY I CELE STRATEGICZNE

Ogólnie rzecz biorąc, cele rozwoju GMINY ZAKROCZYM wynikają z następujących podstawowych przesłanek:

- po pierwsze** - wykorzystania szans rozwojowych, wynikających z faktu bardzo korzystnego położenia Gminy, w bliskim sąsiedztwie Warszawy i w korytarzu transportowym Północ - Południe,
- po drugie** - wzmocnienia oraz pełnego wykorzystania dla dalszego rozwoju Gminy, obecnie występujących, pozytywnych zjawisk, tendencji i procesów społeczno-gospodarczych, czyli silnych stron Gminy,
- po trzecie** - konieczności eliminowania słabych stron Gminy lub łagodzenia ich negatywnych skutków dla mieszkańców, gospodarki i środowiska przyrodniczego w postaci zapóźnień, barier i ograniczeń rozwojowych, czyli likwidacji, bądź ograniczenia negatywnych skutków słabych stron Gminy,
- po czwarte** - konieczności tworzenia warunków (podstaw) dla zaspokajania różnorodnych potrzeb społecznych i gospodarczych w przyszłości, czyli tworzenia nowych impulsów (możliwości) rozwojowych Gminy – dalszy wzrost jej atrakcyjności lokalizacyjnej dla rozwoju funkcji: osadniczej, gospodarczej i rekreacyjno-wypoczynkowej,
- po piąte** - konieczności systematycznej realizacji konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju Gminy,
- po szóste** - możliwości pozyskiwania środków pomocowych Unii Europejskiej z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności na współfinansowanie realizacji zadań inwestycyjnych Gminy, zwłaszcza w sferze infrastruktury technicznej – stąd też, przy formułowaniu celów

rozwoju Gminy uwzględniono ustalenia zawarte w: Narodowym Planie Rozwoju na lata 2004-2006, Sektorowych Programach Operacyjnych, Strategii rozwoju województwa mazowieckiego, Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2004-2006 oraz w Strategii rozwoju powiatu nowodworskiego.

Stąd też, u podstaw formułowania celów rozwoju GMINY ZAKROCZYM leży przekonanie jej Władz, że ma ona potencjalne szanse stania się:

- Gminą harmonijnie łączącą troskę o jak najlepszy stan środowiska przyrodniczego z postępem cywilizacyjnym,
- Gminą umacniającą poczucie więzi społecznych i tożsamości lokalnej oraz „lokalny patriotyzm” w oparciu o wielowiekowe tradycje kulturowe,
- Gminą atrakcyjną do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej, a także spędzania czasu wolnego przez przyjezdnych (sport, rekreacja, wypoczynek),
- Gminą zapewniającą jak najlepszą jakość świadczonych usług społecznych - edukacja, pomoc społeczna, ochrona zdrowia, kultura i sztuka, sport i rekreacja, a także troszczącą się o jak najlepszy stan bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- Gminą posiadającą sprawne powiązania komunikacją drogową i kolejową z otoczeniem, a także zmodernizowany wewnętrzny układ drogowy wraz z urządzeniami zapewniającymi maksymalne bezpieczeństwo pieszych i kierowców,
- Gminą prowadzącą aktywną promocję swych walorów, rozwijającą partnerską współpracę z zagranicznymi samorządami gminnymi, a także aktywnie współpracującą z władzami powiatu nowodworskiego i poszczególnych gmin wchodzących w jego skład oraz władzami samorządowymi województwa mazowieckiego przy rozwiązywaniu wspólnych problemów dla dobra i pomyślności jej mieszkańców.
- Gminą współpracującą z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami funkcjonującymi na jej terenie przy rozwiązywaniu wspólnych problemów dla dobra i pomyślności jej mieszkańców.

Efektom tych dążeń, a także konkretnych działań realizacyjnych będzie dalszy rozwój GMINY ZAKROCZYM w sferze:

- gospodarki lokalnej – umożliwiający zmniejszanie się rozmiarów bezrobocia oraz wzrost zamożności mieszkańców i dochodów budżetu Gminy,
- społecznej – powodujący stały wzrost jakości świadczonych usług społecznych (oświata, ochrona zdrowia i pomoc społeczna, kultura, sport i rekreacja oraz bezpieczeństwo publiczne),
- ekologicznej – zapewniający osiągnięcie europejskich standardów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego (norm zawartych w Dyrektywach Unii Europejskiej)

Biorąc powyższe pod uwagę, sformułowano generalny cel kierunkowy (misję rozwoju) i strategiczne cele rozwoju GMINY ZAKROCZYM:

Generalny cel kierunkowy

ZAPEWNIENIE JAK NAJLEPSZEGO ŚRODOWISKA ŻYCIA MIESZKAŃCOM I KORZYSTNYCH WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH, PRZY RESPEKTOWANIU ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

KSZTAŁTOWANIE POZYTYWNEGO WIZERUNKU GMINY ZAKROCZYM JAKO BEZPIECZNEGO I PRZYJAZNEGO MIEJSCA DO ZAMIESZKANIA, LOKALIZACJI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ I POBYTU TURYSTÓW.

Strategiczne cele rozwoju ((są one względem siebie równorzędne)

Cel 1- sfera gospodarcza

TWORZENIE JAK NAJLEPSZYCH WARUNKÓW DLA TRWAŁEGO ROZWOJU GOSPODARKI LOKALNEJ

Cel 2 – sfera społeczna i transportu

STAŁA POPRAWA JAKOŚCI ŚWIADCZONYCH USŁUG SPOŁECZNYCH I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ

Cel 3 – sfera ekologiczna i przestrzenna

OŚIĄGNIĘCIE EUROPEJSKICH STANDARDÓW STANU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO ORAZ TROSKA O ŁAD PRZESTRZENNY

Z przyjętych strategicznych celów rozwoju wynika, że deklarowaną intencją Władz Gminy Zakroczym jest dążenie do tego, aby stawało się ona w coraz większym stopniu Gminą przedsiębiorczą, nowoczesną, zamożną oraz atrakcyjną do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej i spędzania czasu wolnego przez przyjezdnych, a także potrafiącą sprostać wymogom Unii Europejskiej.

4. ZGODNOŚĆ CELÓW ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM Z CELAMI DOKUMENTÓW WYŻSZYCH SZCZEBLI

Z dniem wejścia Polski do Unii Europejskiej zarówno sektor publiczny, w tym samorzady terytorialne, jak i sektor prywatny ma możliwość pełnego korzystania z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Wynika to z faktu, że cały obszar Polski objęty został Celem nr 1 polityki regionalnej UE, który obejmuje pomocą finansową regiony zapóźnione w rozwoju, tj. takie, w których Produkt Krajowy Brutto w przeliczeniu na mieszkańca nie przekracza 75% średniej unijnej. Podstawowym zadaniem funduszy strukturalnych jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów Unii Europejskiej. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w Unii Europejskiej.

Do pozyskania dofinansowania w ramach pomocy z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej konieczne jest przygotowanie odpowiedniej dokumentacji. Jej zawartość będzie zależna od rodzaju projektu inwestycyjnego oraz funduszu, z którego będzie on współfinansowany. W każdym z przypadków musi zawierać ona wniosek (przygotowany w oparciu o ujednoczone formularze, a w niektórych przypadkach także studium wykonalności inwestycji oraz raport o oddziaływaniu na środowisko. Dokumenty te będą następnie składane w odpowiedniej jednostce zarządzającej lub pośredniczącej w zależności od wybranego programu. Jednak warunkiem wstępnym ubiegania się o dofinansowanie inwestycji komunalnych przewidzianych do realizacji przez władze polskich gmin, w tym GMINY ZAKROCZYM z funduszy pomocowych Unii Europejskiej jest posiadanie strategii rozwoju, wieloletnich planów inwestycyjnych i finansowych oraz wieloletnich programów inwestycyjnych (sektorowych lub branżowych), a także zapewnienie zgodności celów jej rozwoju z celami rozwoju zawartymi w dokumentach wyższych szczebli takimi, jak:

- na szczeblu krajowym - Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006 i Sektorowe Programy Operacyjne,
- na szczeblu województwa - Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego (do priorytetów realizacyjnych zaliczono: ochronę środowiska, transport i łączność, czynszowe budownictwo komunalne, bezpieczeństwo publiczne, edukację, rozwój obszarów pozametropolitalnych oraz kulturę),
- na szczeblu powiatowym – Strategia rozwoju powiatu nowodworskiego.

Zgodność strategicznych celów rozwoju GMINY ZAKROCZYM z celami i priorytetami zawartymi w wyżej wymienionych dokumentach prezentuje poniższe zestawienie:

<p>GMINA ZAKROCZYM</p> <p>Cel strategiczny: Tworzenie jak najlepszych warunków dla trwałego rozwoju gospodarki lokalnej</p>
<p>Narodowy Plan Rozwoju</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oś rozwoju: Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw • Oś rozwoju: Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia • Oś rozwoju: Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów • Oś rozwoju: Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i rybołówstwie, rozwój obszarów wiejskich
<p>Programy sektorowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sektorowy Program Operacyjny: Wzrost konkurencyjności gospodarki • Sektorowy Program Operacyjny: Rozwój zasobów ludzkich • Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego • Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich
<p>Województwo mazowieckie - Strategia rozwoju</p> <p>Cel długookresowy: Zwiększenie konkurencyjności metropolii warszawskiej i regionu w układzie europejskim i globalnym</p> <p>Cel średniookresowy: Ułatwienia inwestowania w regionie</p> <p>Cel średniookresowy: Tworzenie i wspieranie centrum wiedzy i innowacji</p> <p>Cel operacyjny: Rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowych</p>
<p>Powiat nowodworski – strategia rozwoju</p> <p>Cel – priorytet rozwojowy: Poprawa sytuacji najsłabszych grup społeczeństwa poprzez działania skierowane na aktywizację zawodową i zwiększenie stopnia bezpieczeństwa socjalnego tych grup</p>
<p>GMINA ZAKROCZYM</p> <p>Cel strategiczny: Stała poprawa jakości świadczonych usług społecznych i rozwój infrastruktury transportowej</p>
<p>Narodowy Plan Rozwoju</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oś rozwoju: Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia • Oś rozwoju: Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów • Oś rozwoju: Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i rybołówstwie, rozwój obszarów wiejskich
<p>Programy sektorowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sektorowy Program Operacyjny: Rozwój zasobów ludzkich • Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego • Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich
<p>STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU</p>

<p>Województwo mazowieckie – Strategia rozwoju</p> <p>Cel długookresowy: Przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunkach życia ludności w województwie</p> <p>Cel długookresowy: Wydłużenie trwania życia mieszkańców województwa mazowieckiego poprzez zmianę stylu życia oraz poprzez zmniejszenie rozpowszechniania chorób, ze szczególnym uwzględnieniem chorób cywilizacyjnych i uzależnień</p> <p>Cel długookresowy: Ukształtowanie tożsamości kulturowej regionu</p> <p>Cel operacyjny: Wzmocnienie materialne systemu oświaty w regionie</p> <p>Cel operacyjny: Poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie całego województwa</p> <p>Cel operacyjny: Realizacja programu czynszowego budownictwa komunalnego</p>
<p>Narodowy Plan Rozwoju</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oś rozwoju: Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej • Oś rozwoju: Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów • Oś rozwoju: Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i rybołówstwie, rozwój obszarów wiejskich
<p>Programy sektorowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sektorowy Program Operacyjny: Transport – Gospodarka Morska (część: transport) • Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego • Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich
<p>Województwo mazowieckie – Strategia rozwoju</p> <p>Cel długookresowy: Zwiększenie konkurencyjności metropolii warszawskiej i regionu w układzie europejskim i globalnym</p> <p>Cel operacyjny: Modernizacja i rozbudowa sieci dróg w województwie</p> <p>Cel operacyjny: Modernizacja i rozbudowa regionalnego systemu transportu publicznego</p>
<p>Powiat nowodworski – Strategia rozwoju</p> <p>Cel – priorytet rozwojowy: Podniesienie poziomu wykształcenia, wiedzy i świadomości mieszkańców powiatu</p> <p>Cel – priorytet rozwojowy: Poprawa bezpieczeństwa publicznego, socjalnego i stanu zdrowia mieszkańców powiatu</p> <p>Cel – priorytet rozwojowy: Rozwój infrastruktury technicznej, podniesienie stopnia jej funkcjonalności i korzyści dla rozwoju wspólnoty terytorialnej</p>

<p>GMINA ZAKROCZYM</p> <p>Cel strategiczny: Osiągnięcie europejskich standardów stanu środowiska przyrodniczego oraz troska o ład przestrzenny</p>
<p>Narodowy Plan Rozwoju</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oś rozwoju: Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej • Oś rozwoju: Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów • Oś rozwoju: Przekształcenia strukturalne w rolnictwie, rozwój obszarów wiejskich
<p>Programy sektorowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sektorowy Program Operacyjny: Transport – Gospodarka Morska (część: ochrona środowiska) • Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego • Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich
<p>Województwo mazowieckie – strategia rozwoju</p> <p>Cel długookresowy: Poprawa jakości środowiska przyrodniczego Mazowsza</p> <p>Cel długookresowy: Bardziej efektywne wykorzystanie przestrzeni</p> <p>Cel operacyjny: Utworzenie regionalnego systemu obszarów chronionych, zgodnego ze standardami europejskimi</p> <p>Cel operacyjny: Zwiększenie skuteczności planowania przestrzennego i egzekwowania postanowień planu</p> <p>Cel operacyjny: Kształtowanie krajobrazu harmonijnie skomponowanego i zachowującego tożsamość kulturową i walory krajobrazowe</p> <p>Cel operacyjny: Zahamowanie narastania chaosu w przestrzennym zagospodarowaniu Warszawy i województwa</p>
<p>Powiat nowodworski – Strategia rozwoju</p> <p>Cel – priorytet rozwojowy: Poprawa stanu jakości środowiska</p> <p>Cel – priorytet rozwojowy: Ochrona zasobów naturalnych i wykorzystanie ich dla celów rozwoju społeczno-gospodarczych z zachowaniem tożsamości regionu, dziedzictwa kulturowego i walorów środowiskowych.</p>

Podsumowując należy stwierdzić, że zapisy celów rozwoju GMINY ZAKROCZYM w pełni odpowiadają zapisom Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006, Sektorowych Programów Operacyjnych i Strategii rozwoju województwa mazowieckiego. Stanowi to merytoryczną podstawę do ubiegania się o środki pomocowe Unii Europejskiej na współfinansowanie zadań gminnych. Stanowi to również podstawę do nawiązywania i rozwoju współpracy w władzami powiatu nowodworskiego i poszczególnych gmin, wchodzących w jego skład przy rozwiązywaniu wspólnych problemów.

CZĘŚĆ IV

STRATEGICZNE PROGRAMY DZIAŁAŃ REALIZACYJNYCH

Planowane przedsięwzięcia, służące realizacji generalnego celu kierunkowego i strategicznych celów rozwoju GMINY ZAKROCZYM zostały ujęte w strategiczne programy działań realizacyjnych. Zawierają one:

- po pierwsze - cele operacyjne, określające poszczególne problemy, jakie powinny być rozwiązane, aby zrealizować przyjęte cele strategiczne,
- po drugie - zadania realizacyjne, określające konkretne przedsięwzięcia, które winny być zrealizowane w ramach poszczególnych celów operacyjnych.

Z punktu widzenia kompetencyjnego zadania zapisane w strategicznych programach działań realizacyjnych można podzielić na **zadania własne** za realizację, których są odpowiedzialne z mocy prawa Władze GMINY ZAKROCZYM oraz **pozostałe zadania**, za realizację, których odpowiedzialne są inne podmioty decyzyjne (np. władze powiatu nowodworskiego, władze województwa mazowieckiego, administracja rządowa, przedsiębiorstwa zajmujące sprawami elektroenergetyki, gazownictwa, telekomunikacji).

W przypadku zadań wykraczających poza ustawowe kompetencje Władz GMINY ZAKROCZYM, ich rola będzie koncentrowała się na:

- prowadzeniu działań inspirujących, stymulujących i wspierających realizację określonych zadań,
- współpracy oraz pomocy organizacyjnej i kadrowej przy realizacji określonych zadań,
- współfinansowaniu określonych zadań,
- wpływaniu na stosowne podmioty decyzyjne i monitorowaniu ich, aby zrealizowały one zadania przypisane im z mocy prawa.

Należy podkreślić, że zaprezentowane poniżej strategiczne programy działań realizacyjnych, zawierające cele operacyjne i zadania realizacyjne, zostały sformułowane na podstawie wniosków zgłoszonych przez Radnych, Burmistrza i jego Zastępcę, Sekretarza i Skarbnika Gminy, poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Gminy, gminne jednostki organizacyjne oraz Sołtysów. Zostały one sformułowane na lata 2005-2020.

Biorąc powyższe pod uwagę, sformułowano następujące strategiczne programy działań realizacyjnych:

- PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ
- ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA
- USŁUGI SPOŁECZNE

1. PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA – CELE OPERACYJNE I ZADANIA REALIZACYJNE

Strategiczny program działań realizacyjnych:

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

I. Cel operacyjny:

Organizacyjne i finansowe wsparcie rozwoju przedsiębiorczości

Zadanie realizacyjne
Wspomaganie przedsiębiorczości poprzez współdziałanie Władz Gminy Zakroczym z krajowymi agencjami i fundacjami rozwoju oraz lokalnymi przedsiębiorcami.
Utworzenie Gminnego Centrum Przedsiębiorczości i Informacji – zakres działania: <ul style="list-style-type: none"> ➤ aktywizacja zawodowa i podnoszenia kwalifikacji zawodowych mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych technik informatycznych, komunikowania się i zarządzania), ➤ współpraca Władz Gminy z przedsiębiorcami i organizacjami społecznymi oraz wolontariuszami, ➤ promocja Gminy, ➤ nadzór nad stroną internetową Gminy, ➤ gromadzenie bazy danych o Gminie, ➤ gromadzenie informacji o funduszach unijnych, ➤ pomoc organizacyjno-prawna dla mieszkańców podejmujących działalność gospodarczą, ➤ informacja turystyczna.
Opracowanie kompleksowego programu promocji Gminy Zakroczym wskazującego na jej atrakcyjność inwestycyjną, osadniczą i rekreacyjno-wypoczynkową.
Przygotowanie oferty inwestycyjnej Gminy Zakroczym dla przedsiębiorców krajowych i zagranicznych.
Opracowanie zasad realizowania przez Gminę Zakroczym przedsięwzięć w ramach partnerstwa publiczno- prywatnego.
Udział Gminy Zakroczym w „Mazowieckim Funduszu Poręczeń Kredytowych” Spółka z o.o. w Warszawie.
Nawiązanie stałej partnerskiej współpracy z gminami w kraju i zagranicą.
Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w pierwszej kolejności dla terenów przewidzianych pod rozwój oraz zalesienia.
Sporządzenie analizy uwarunkowań scaleń gruntów rolnych w Gminie poprawiających warunki gospodarowania w rolnictwie w celu określenia granic obszarów preferowanych do takich działań.
Wspieranie przestawienia się gospodarstw rolnych na produkcję metodami ekologicznymi w drodze ustanowienia rolnictwa ekologicznego jako priorytetu dofinansowań z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i z innych źródeł.
Budowa, modernizacja i utrzymanie urządzeń melioracji podstawowych – poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Udroźnienie istniejących rowów melioracyjnych.
Sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego: Zakroczymia (w trakcie sporządzania), terenów nadwiślańskich i fortów możliwych do wykorzystania na cele rekreacyjno - turystyczne oraz, sukcesywnie, pozostałych miejscowości o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej.

II. Cel operacyjny:**Sprawna, przyjazna i profesjonalna administracja samorządowa**

Zadanie realizacyjne
Dostosowanie struktur organizacyjnych Urzędu Gminy Zakroczym do zasad zarządzania strategicznego.
Wybranie i wdrożenie zintegrowanego systemu informatycznego (sieć komputerowa, programy, obieg dokumentów, gromadzenie informacji o Gminie).
Utworzenie w Urzędzie Gminy stanowisk do spraw: informacji i poradnictwa w sprawach agroturystyki, przedsiębiorczości, współpracy z organizacjami pozarządowymi, promocji oraz informacji turystycznej.

Strategiczny program działań realizacyjnych:**ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA****I. Cel operacyjny:****Ochrona zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych**

Zadanie realizacyjne
Opracowanie i wdrożenie programu selektywnej zbiórki odpadów, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ➤ rekultywacja i modernizacja wysypiska odpadów komunalnych ➤ popularyzacja problematyki selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz budowa linii recyklingu, ➤ propagowanie dbałości o czystość i estetykę gminy – z wykorzystaniem robót interwencyjnych, ➤ wprowadzenie problematyki selektywnej zbiórki śmieci do zajęć lekcyjnych w szkołach, ➤ opracowanie koncepcji segregacji odpadów dla firm, ➤ urządzenie kompostowni odpadów organicznych, ➤ pozyskanie zewnętrznych środków na finansowanie programu, ➤ opracowanie programu zbiórki i sprzedaży surowców wtórnych, ➤ powołanie pełnomocnika do spraw wdrożenia programu selektywnej zbiórki odpadów.
Prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami naturalnymi, zwłaszcza takimi, jak: wody, lasy, otwarta przestrzeń.
Opracowanie gminnego planu zalesień gruntów rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa, nieużytków i innych gruntów nadających się do zalesienia – zwiększenie lesistości Gminy.
Ochrona istniejących walorów krajobrazowych Gminy.
Zwiększenie nasadzeń drzew przy drogach i ulicach oraz drzew i krzewów śródpolnych, urządzenie parku miejskiego,
Likwidacja dzikich wysypisk śmieci.

II. Cel operacyjny:**Budowa sieci wodociągów i kanalizacji**

Zadanie realizacyjne
Pełne zwodociągowanie Gminy.
Sukcesywna budowa sieci kanalizacji sanitarnej.

III. Cel operacyjny:**Rozbudowa oraz modernizacja ponadgminnego układu drogowego**

Zadanie realizacyjne
Budowa autostrady A 7 z węzłem autostradowym w Zakroczymiu.
Modernizacja drogi krajowej nr 62 na odcinku Zakroczym – Pomiechówek.
Budowa chodnika do Szkoły Podstawowej w Wojszczycach.
Modernizacja drogi powiatowej nr 01627 Zakroczym – Swobodnia – Zaręby oraz dróg: Zaręby - Czarna, Duchowizna - Mochty - Smoszewo - Smok i dróg w miejscowościach: Smoszewo, Smoły, Strzebiny, Wólka Smoszeńska i ul. Duchowizna,
Poprawa komfortu oraz bezpieczeństwa podróżowania autobusami podmiejskimi. Modernizacja i budowa nowych przystanków autobusowych znajdujących się na terenie Gminy – Zakroczym, Wojszczyce, Smoły, Zaręby.

IV. Cel operacyjny:**Rozbudowa i modernizacja gminnego układu drogowego**

Zadanie realizacyjne
Budowa i modernizacja dróg gminnych (likwidacja dróg o nawierzchni gruntowej): <ul style="list-style-type: none"> ➤ remont dróg w miejscowości Trębki Nowe, ➤ uodernizacja drogi we wsi Błogosławie, ➤ określenie granic geodezyjnych, modernizacja nawierzchni, odwodnienie ulic: Pieczoługi, Odpadki, Ostrzykowizna, Tylna, Wyszogrodzka, Rynek, Parowa - Okólna w Zakroczymiu.
Budowa oświetlenia dróg i ulic.
Budowa i modernizacja chodników.
Budowa ścieżek rowerowych.

Strategiczny program działań realizacyjnych:**USŁUGI SPOŁECZNE****I. Cel operacyjny:**

Poprawa jakości świadczonych usług i funkcjonowania placówek opieki społecznej

Zadanie realizacyjne
Rozszerzenie działalności świetlic środowiskowych i organizacja poradnictwa specjalistycznego.
Kapitałny remont i modernizacja budynku Przychodni Rejonowej w Zakroczymiu.
Utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych.

II. Cel operacyjny:

Poprawa warunków nauczania, pracy i bezpieczeństwa uczniów w placówkach oświatowych

Zadanie realizacyjne
Opracowanie „Gminnego programu rozwoju i restrukturyzacji oświaty”, uwzględniającego programy nauczania, bazę lokalową, wyposażenie w pomoce dydaktyczne, prognozy demograficzne (przewidywana liczba dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym) oraz możliwości finansowe budżetu Gminy.
Wdrożenie systemu promującego osiągnięcia uczniów i nauczycieli oraz szkół (nagrody, stypendia, itp.).
Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej dla potrzeb Gimnazjum nr 1 w Zakroczymiu, budowa basenu.
Kapitałny remont budynku Szkoły Podstawowej w Wojszczykach oraz budowa sali gimnastycznej.

III. Cel operacyjny:**Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej i infrastruktury kulturalnej**

Zadanie realizacyjne
Utworzenie Muzeum Ziemi Zakroczymskiej w Zakroczymiu.
Budowa sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej w Wojszczykach i w Emolinku.
Budowa Gminnego Domu Kultury oraz Wiejskich Domów Kultury.
Budowa hali widowiskowo-sportowej i kompleksu rekreacyjnego z basenem w Zakroczymiu.

IV. Cel operacyjny:**Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego**

Zadanie realizacyjne
Zwiększenie ilości etatów w Komisariacie Policji w Zakroczymiu, wprowadzenie całodobowych dyżurów.
Wzmocnienie służb kontroli i egzekucji kar. Rozwiązanie problemu bezpańskich psów.
Remont remizy strażackiej w Trębkach Nowych i rozbudowa Strażnicy OSP w Zakroczymiu.

V. Cel operacyjny:**Wspieranie rozwoju turystyki i zachowanie dziedzictwa kulturowego**

Zadanie realizacyjne
Rewitalizacja Rynku i miasta Zakroczym.
Oczyszczenie Fortu w Janowie. Zagospodarowanie Fortu w Błogosławiu.
Urządzenie szlaku turystycznego od Modlina do Czerwińska. Włączenie zamku w Smoszewie do programu turystyki Wiślanej.
Budowa przystani wodnej.

2. PRIORYTETY REALIZACYJNE

STRATEGIA określa zestaw celów i zadań realizacyjnych na cały okres jej obowiązywania, tj. do 2020 roku. Należy podkreślić, że w najbliższych kilku latach nie należy spodziewać się wydatnej poprawy sytuacji finansowej budżetu GMINY ZAKROCZYM. Wynika to z trudnej sytuacji gospodarczej w kraju oraz pogarszającej się sytuacji finansowej budżetu państwa (wzrost deficytu budżetowego). W tej sytuacji, w najbliższych kilku latach nie ma co liczyć na wydatny wzrost środków finansowych z budżetu państwa na realizację zadań zapisanych w **STRATEGII**. Realną szansą na pozyskanie dodatkowych środków są fundusze strukturalne Unii Europejskiej. Jednak nie jest to „pieniądz łatwy do uzyskania”. Trzeba, bowiem spełnić szereg wymogów formalnych, a także mieć swój udział własny (min. 25%) w kosztach danej inwestycji.

Biorąc powyższe pod uwagę, Władze GMINY ZAKROCZYM będą w początkowym okresie zmuszone realizować wariant **STRATEGII**, który można nazwać **wariantem likwidacji luki infrastrukturalnej**, czyli koncentracji działań na eliminowaniu elementarnych niedoborów w zakresie infrastruktury technicznej warunkującej poprawę środowiska życia mieszkańców, dobry stan środowiska przyrodniczego, a także wzrost atrakcyjności lokalizacyjnej Gminy dla podmiotów gospodarczych i osadnictwa oraz rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej. Wariant ten jest wyrazem:

- realnej oceny szans i zagrożeń rozwojowych, tkwiących w otoczeniu Gminy (uwarunkowania gospodarcze, prawne i finansowe funkcjonowania samorządów terytorialnych, sytuację budżetową państwa, możliwości skorzystania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej),
- realnej oceny silnych i słabych stron Gminy, a zwłaszcza obecnej i przewidywanej sytuacji budżetowej oraz wynikających z niej możliwości inwestycyjnych.

W związku z tym należy w najbliższych latach skoncentrować się na selektywnym rozwoju GMINY ZAKROCZYM, skierowanym na realizację takich priorytetów, które z punktu widzenia zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców i rozwoju gospodarczego, będą miały strategiczne znaczenie. Podstawowym założeniem tego wariantu jest nadrabianie opóźnień w rozwoju infrastruktury technicznej, eliminowanie najbardziej palących ograniczeń i barier rozwojowych, poprawa stanu środowiska przyrodniczego, a także poszukiwanie nadarzających się szans na rozwój GMINY ZAKROCZYM. Należy jednak wyraźnie podkreślić, że realizacja tego wariantu nie powinna doprowadzić do pogorszenia obecnej sytuacji w tych sferach, które nie uznano za priorytetowe.

Wariant likwidacji luki infrastrukturalnej GMINY ZAKROCZYM jest więc wariantem kompromisowym (zwłaszcza w najbliższych kilku latach) między występującymi potrzebami społecznymi, gospodarczymi i ekologicznymi a możliwościami sfinansowania ich realizacji z budżetu Gminy. Stąd też, do priorytetów zaliczono przede wszystkim te zadania, których realizacja sprzyjać będzie:

- ochronie środowiska przyrodniczego poprzez likwidację niedoborów w zakresie sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków oraz racjonalną gospodarkę odpadami stałymi.
- poprawie powiązań transportowych GMINY z otoczeniem oraz rozbudowie i modernizacji wewnątrzgminnego układu drogowego wraz z chodnikami, oświetleniem ulicznym, ścieżkami rowerowymi, a także poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego (utwardzone pobocza dróg, sygnalizacja świetlna, ronda, itp.).

Realizacja tych zadań sprzyjać będzie podniesieniu atrakcyjności Gminy jako miejsca lokalizacji funkcji turystycznych i rekreacyjnych, które mogą stać się wspomagającym czynnikiem rozwoju gospodarczego Gminy (obok tradycyjnego czynnika, to jest produkcji i przetwórstwa rolno - spożywczego). Rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych powinien dokonywać się w oparciu o spójny Program turystycznego i rekreacyjnego wykorzystania walorów Gminy Zakroczym, będący kompleksowym dokumentem o charakterze strategicznym i przestrzennym.

Oczywiście, w miarę poprawy ogólnej sytuacji gospodarczej i stanu finansów publicznych w kraju, a także sytuacji finansowej budżetu Gminy zakres realizacji celów operacyjnych i zadań realizacyjnych będzie ulegał zwiększeniu. Będzie wtedy możliwa realizacja wariantu **STRATEGII**, który można nazwać **wariantem równomiernego rozwoju Gminy Zakroczym**. Jest to wariant pożądaný, gdyż gwarantuje on zarówno najlepsze zaspokojenie potrzeb społecznych, jak i efektywność gospodarowania, zgodnie z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego. W tym wariantcie przewiduje się pełne wdrożenie zasady zrównoważonego rozwoju. Oznacza to zapewnienie mieszkańcom bezpiecznego dla zdrowia środowiska życia.

3. UWARUNKOWANIA REALIZACJI USTALEŃ STRATEGII

Skuteczna i efektywna realizacja celów oraz zadań zapisanych w **STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU** zależna jest z jednej strony od sprzyjających uwarunkowań zewnętrznych, czyli szans rozwojowych, tkwiących w otoczeniu Gminy, z drugiej zaś – od sprzyjających uwarunkowań wewnętrznych w postaci aktywnych, systematycznych oraz skoordynowanych działań Rady Miejskiej i Burmistrza Miasta, pracowników urzędu miejskiego i gminnych jednostek organizacyjnych oraz rad sołeckich na rzecz ich urzeczywistnienia. Wymagać to będzie także partnerskiej współpracy z organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami funkcjonującymi na terenie Gminy, władzami powiatu nowodworskiego i poszczególnych gmin wchodzących w jego skład oraz nawiązywania współpracy z gminami zagranicznymi.

Skuteczna i efektywna realizacja ustaleń STRATEGII wymaga przede wszystkim prowadzenia przez Władze GMINY ZAKROCZYM **prorozwojowej (proinwestycyjnej) polityki finansowej**. Polityka ta winna zmierzać w pierwszym rzędzie do długookresowej maksymalizacji dochodów budżetowych, racjonalizacji wydatków bieżących oraz poprawy efektywności wykorzystania własnych środków inwestycyjnych. Głównym czynnikiem **maksymalizacji dochodów budżetowych** jest przede wszystkim trwały i dynamiczny rozwój gospodarczy, jako bazy dochodowej zarówno dla mieszkańców, jak i budżetu Gminy, a także lepsza ściągalsność podatków i opłat lokalnych (w tym podatku od nieruchomości). Z kolei, **racjonalizacja wydatków bieżących** powinna zmierzać do minimalizacji kosztów zaspokajania potrzeb publicznych należących do zadań Gminy, przy zachowaniu określonego standardu świadczonych usług. Wymaga to prowadzenia stałego monitoringu bieżących kosztów utrzymania określonych obiektów, urządzeń i świadczenia usług. Dotyczy to szczególnie kosztów funkcjonowania oświaty gminnej, które w ostatnich latach znacznie wzrosły. Natomiast **poprawa efektywności wykorzystania środków inwestycyjnych** wymaga konsekwentnego stosowania zasady racjonalności, tj. „maksymalizacji efektów z wydatkowanych nakładów lub minimalizacji nakładów na uzyskanie założonego efektu”. Możliwość stosowania tej zasady występuje we wszystkich fazach procesu inwestycyjnego poczynając od koncepcji projektu inwestycyjnego poprzez jego przygotowanie, a następnie realizację. Najważniejszą sprawą jest maksymalne skracanie czasu procesu inwestycyjnego, zgodnie z zasadą „czas to pieniądz”, co wymaga precyzyjnego jego zaplanowania. Ponadto, nie należy zbytnio rozbudowywać „frontu inwestycyjnego”, bowiem grozi to wydłużeniem się czasu trwania inwestycji, a w konsekwencji wzrostem ogólnych kosztów inwestycji. Potencjalne możliwości zwiększenia środków finansowych na inwestycje gminne istnieją poprzez szersze korzystanie z zewnętrznych źródeł finansowania, w tym z preferencyjnych kredytów z Narodowego i pożyczek z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz ze środków pomocowych Unii Europejskiej, a w przyszłości zapewne dzięki podejmowaniu wspólnych przedsięwzięć publiczno-prywatnych. Dzięki takim działaniom będzie można maksymalizować wielkość środków finansowych przeznaczanych na inwestycje komunalne, które wynikają z ustaleń STRATEGII - niezbędne

minimum to osiągnięcie i ustabilizowanie minimum 20% udziału inwestycji w ogólnych wydatkach budżetu GMINY ZAKROCZYM.

Skuteczna realizacja ustaleń STRATEGII wiąże się z koniecznością ciągłej pracy nad **DOSKONALENIEM STRUKTUR ORGANIZACYJNYCH I PROCEDUR POSTĘPOWANIA URZĘDOWEGO**. Dotyczyć to winno zarówno w stosunku do normalnego, rutynowego działania administracyjnego, które musi odpowiadać oczekiwaniom mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych, jak i działań związanych z realizacją ustaleń strategicznych.

Skuteczna realizacja ustaleń STRATEGII wymaga opracowania **WIELOLETNIEGO PLANU INWESTYCYJNEGO** oraz **WIELOLETNIEGO PLANU FINANSOWEGO**. Pierwszy z nich określa listę zadań inwestycyjnych w układzie priorytetowym (rankingowym) przewidzianych do realizacji wraz z zakresem rzeczowym i finansowym w rozbiciu na poszczególne lata. Innymi słowy, stanowi on zbiór wyselekcjonowanych, ocenionych i zaakceptowanych do realizacji - przez władze GMINY ZAKROCZYM - komunalnych zadań inwestycyjnych w określonym horyzoncie czasu. Jego posiadanie przyczynia się do racjonalizacji wydatków inwestycyjnych. Drugi - stanowi podstawowe narzędzie efektywnego zarządzania finansami gminy. Określa on:

- niezbędny, racjonalny poziom wydatków bieżących zapewniający wykonanie wszystkich zadań statutowych gminy,
- wolne środki *brutto*, które można wykorzystać na finansowanie inwestycji gminnych i obsługę długu,
- wolne środki *netto* na realizację gminnych programów inwestycyjnych (a więc po uwzględnieniu kosztów obsługi istniejącego zadłużenia i zabezpieczenia środków na obsługę planowanego zadłużenia),
- górny pułap możliwości zadłużenia się gminy – przyjmując najbardziej prawdopodobne założenia co do warunków kredytowania inwestycji gminnych.

Oba plany stanowią „pomost” pomiędzy ustaleniami STRATEGII, a corocznymi budżetami Gminy.

Skuteczna realizacja ustaleń STRATEGII wymaga ze strony władz Gminy **POSZUKIWANIA PARTNERÓW SPOŁECZNYCH CHĘTNYCH DO WSPÓŁPRACY**. W tym celu będą one inicjować i koordynować partnerską współpracę z organizacjami pozarządowymi, lokalnymi środowiskami opiniotwórczymi i radami sołeckimi oraz przedsiębiorcami funkcjonującymi na terenie Gminy. Partnerska współpraca władz GMINY ZAKROCZYM z przedsiębiorcami umożliwi poznanie ich potrzeb oraz możliwości rozwojowych. Ułatwia to tworzenie jak najlepszych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza przez małe i średnie firmy. Współpraca ta pozwala również na włączenie się przedsiębiorców w rozwiązywanie problemów Gminy, a także prowadzenie wspólnej promocji.

PROMOCJA WALORÓW I ZASOBÓW GMINY ZAKROCZYM jest istotnym uwarunkowaniem skutecznej realizacji ustaleń strategicznych. Ma ona na celu wyrobienie pozytywnego obrazu (image) Gminy u potencjalnych inwestorów, mieszkańców i turystów. Promocja musi być prowadzona w sposób aktywny i nie może zaniedbywać żadnych sposobności, tak w środkach masowej informacji, jak i podczas różnego rodzaju konferencji, targów, kontaktów z odpowiednimi agendami rządowymi, czy wreszcie bezpośrednich kontaktów z potencjalnymi inwestorami. W celu efektywnego promowania Gminy musi być opracowany kompleksowy

program jej promocji, który z jednej strony - podkreślać będzie jej atrakcyjność lokalizacyjną, z drugiej zaś - nastawiać się na konkretnych inwestorów i turystów.

WSPÓŁPRACA GMINY ZAKROCZYM Z INNYMI JEDNOSTKAMI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO. Część ustaleń zapisanych w STRATEGII może być realizowana wspólnie w ramach powiatu nowodworskiego jako całości lub z wybranymi gminami, wchodzącymi w jego skład, a także z innymi gminami. Wspólna realizacja przedsięwzięć przyczyniać się będzie do lepszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz racjonalizacji wydatków finansowych. Takie podejście będzie również czynnikiem zwiększającym szanse na uzyskanie wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych, w tym zwłaszcza środków pomocowych Unii Europejskiej.

Do skutecznej i efektywnej realizacji ustaleń STRATEGII przyczyniać się może również **ROZWÓJ MIĘDZYNARODOWEJ PARTNERSKIEJ WSPÓŁPRACY GMINY ZAKROCZYM.** Umożliwia, bowiem ona skorzystanie z doświadczeń innych gmin, a także umożliwia realizację wspólnych przedsięwzięć, na które można uzyskać wsparcie ze strony Unii Europejskiej. Współpraca ta jest również ważna z punktu widzenia nawiązywania bezpośrednich kontaktów mieszkańców współpracujących gmin, przedsiębiorców działających na ich terenie, organizację wspólnych przedsięwzięć kulturalnych i sportowych.

Reasumując należy stwierdzić, że wdrażanie ustaleń **STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 roku** zależy od wielu uwarunkowań, które ogólnie można określić następująco:

- adekwatna do zaplanowanych zadań struktura organizacyjna Urzędu Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych oraz sprawne procedury postępowania urzędowego,
- sprawne i skuteczne przywództwo w postaci Władz Gminy, tworzące jak najlepsze warunki techniczne i organizacyjne dla realizacji wytyczonych celów, a także motywujące pracowników gminnych do aktywnych działań na rzecz realizacji ustaleń strategicznych,
- odpowiednio przygotowane kadry (pracownicy Urzędu Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych do realizacji ustaleń strategicznych,
- współpraca z otoczeniem (organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami, władzami innych samorządów terytorialnych w kraju i zagranicą),
- aktywna prorozwojowa polityka finansowa Władz Gminy, polegająca na długookresowej maksymalizacji dochodów budżetowych, racjonalizacji wydatków bieżących, wzroście i poprawie efektywności wykorzystania środków inwestycyjnych oraz aktywnym pozyskiwaniu środków finansowych ze źródeł krajowych i zagranicznych na realizację zaplanowanych przedsięwzięć rozwojowych, w tym z Unii Europejskiej,
- sprawne systemy informacyjne (dostęp do rzetelnej informacji) oraz kontrolne i monitorujące przebieg realizacji ustaleń strategii.

CZĘŚĆ V

KONTROLA I MONITORING REALIZACJI USTALEŃ STRATEGII

Dla skutecznej i efektywnej realizacji ustaleń **STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU** niezbędne jest stworzenie **SYSTEMU STAŁEJ KONTROLI I MONITORINGU REALIZACJI JEJ USTALEŃ** (celów i zadań realizacyjnych). Umożliwia on modyfikację (korygowanie) poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych. Jednocześnie system ten może być wykorzystywany do ciągłego śledzenia zdarzeń, tendencji i procesów zachodzących w otoczeniu Gminy, jak i wewnątrz niej, które mogą wywierać pozytywny lub negatywny wpływ na osiąganie przyjętych celów rozwoju. Generalnie rzecz biorąc, systemy kontroli i monitoringu służą do wykrywania:

- istniejących, bądź możliwych tendencji i zdarzeń powodujących zakłócenia w wykonywaniu decyzji wynikających z przyjętych ustaleń strategicznych,
- negatywnych konsekwencji tychże decyzji dla poziomu życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych oraz stanu środowiska przyrodniczego,
- odchyłeń realizacyjnych od założonych celów rozwoju Gminy.

Kontrola i monitoring realizacji ustaleń strategicznych służy więc rozwiązywaniu problemów, gdyż nastawiona jest na ich wykrywanie oraz zapobieganie ich skutkom. Pozwala to na zwiększenie zdolności Władz **GMINY ZAKROCZYM** do szybkiej i skutecznej reakcji na zmiany zachodzące zarówno w jej otoczeniu, jak i wewnątrz niej.

Kontrola i monitoring odgrywają znaczną rolę w utrzymaniu integralności systemu zarządzania strategicznego i sprawia, że organizacje zyskują na sprawności osiągania wytyczonych celów. Jej istotą jest stwierdzenie, czy wynik naszego działania (efekt końcowy) jest zgodny z zamierzeniami (cele i zadania realizacyjne) oraz czy wszystkie czynności i środki zastosowane w działaniu były potrzebne do osiągnięcia zamierzonego stanu. Można wyróżnić następujące fazy procesu kontrolnego:

- powołanie osoby lub grupy osób, odpowiedzialnych za stały monitoring i kontrolę,
- ustalenie kryteriów kontroli (standardów i metod), przez porównanie z którymi można mierzyć aktualne rezultaty procesu realizacji ustaleń strategicznych – muszą być one czytelne, zrozumiałe i akceptowane przez zainteresowanych,
- porównanie stanu rzeczywistego (obecnego) ze stanem pożądanym zawartym w strategii rozwoju,
- podjęcie działań korygujących i naprawczych.

Kontrola i monitoring realizacji ustaleń strategii mają za zadanie szybko wykrywać tendencje i zdarzenia mogące mieć negatywny wpływ na skalę i tempo realizacji założonych

celów strategicznych, a także umożliwiają - poprzez odpowiednio dobrany system mierników - badać rezultaty (postępy) w zaspokojeniu potrzeb mieszkańców GMINY ZAKROCZYM.

W celu ułatwienia kontroli i nadzoru nad realizacją ustaleń STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU wprowadzić należy zestaw mierników pozwalających skutecznie monitorować postępy w jej realizacji. Zestaw mierników monitorujących stopień realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz stan istniejący prezentuje poniższe zestawienie (należy je podawać i obliczać z roku na rok):

Mierniki o charakterze ogólnym
Liczba ludności ogółem, w tym kobiet
Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym
Przyrost naturalny ludności (nadwyżka urodzeń nad zgonami)
Saldo migracji (różnica między liczbą zameldowań i wymeldowań)
Dochody ogółem budżetu Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca
Dochody własne budżetu Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca
Wydatki inwestycyjne z budżetu Gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca
Udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach budżetu Gminy
Wielkość zadłużenia budżetu Gminy
Cel strategiczny:
Tworzenie jak najlepszych warunków do trwałego rozwoju gospodarki lokalnej
Liczba pracujących
Liczba pracujących w usługach w podziale na rodzaje usług
Liczba podmiotów gospodarczych
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
Saldo podmiotów gospodarczych znajdujących się w ewidencji Urzędu Gminy (różnica między nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami w ciągu danego roku)
Przeciętna liczba pracujących przypadająca na 1 podmiot gospodarczy
Liczba miejsc pracy dla niepełnosprawnych
Stopa bezrobocia
Udział ludzi młodych w ogólnej liczbie bezrobotnych
Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych
Liczba gospodarstw rolnych, w tym: wysokotowarowych
Powierzchnia użytków rolnych objętych zalesieniem
Liczba miejsc noclegowych i gastronomicznych
Wielkość środków finansowych z budżetu Gminy wydatkowanych na uzbrojenie terenów inwestycyjnych
Cel strategiczny:
Stać poprawa jakości świadczonych usług społecznych i rozwój infrastruktury transportowej
STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU MIASTA I GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU

Liczba mieszkań ogółem na 1000 mieszkańców
Ogólna liczba nowych mieszkań oddanych do użytku na 1000 mieszkańców
Liczba mieszkańców Gminy oczekująca na przydział mieszkania socjalnego.
Liczba osób i rodzin objęta pomocą społeczną
Odsetek osób i rodzin objętych pomocą społeczną w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców miasta
Przeciętna kwota świadczeń z opieki społecznej na 1 korzystającego w zł
Liczba dzieci w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjalnych (ogółem)
Przeciętny koszt utrzymania ucznia w placówkach oświatowych w zł rocznie
Liczba uczniów przypadająca na 1 nauczyciela i na 1 oddział
Liczba lekarzy i pielęgniarek na 1000 mieszkańców
Liczba przestępstw i wykroczeń na 1000 mieszkańców
Odsetek wykrywanych przestępstw w stosunku do zgłoszonych przez mieszkańców
Liczba imprez kulturalnych i sportowych w ciągu roku
Odsetek długości dróg gminnych o nawierzchni twardej
Odsetek dróg gminnych poddanych modernizacji i remontom w stosunku do ogółu dróg tego wymagających
Odsetek dróg posiadających oświetlenie oraz chodniki w stosunku do wielkości niezbędnych
Odsetek dróg powiatowych poddanych modernizacji i remontom w stosunku do ogółu dróg tego wymagających
Odsetek dróg krajowych oraz wojewódzkich poddanych modernizacji i remontom w stosunku do ogółu dróg tego wymagających
Czas dojazdu do centrum Warszawy (samochód osobowy, kolej, autobus)
Liczba ogólnodostępnych miejsc parkingowych
Długość ścieżek rowerowych (w km)
Cel strategiczny: Osiągnięcie europejskich standardów stanu środowiska przyrodniczego oraz troska o ład przestrzenny
Odsetek terenów chronionych
Odsetek terenów zieleni, w tym lasów w ogólnej powierzchni Gminy
Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej
Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej
Stopień redukcji zanieczyszczeń w gminnej oczyszczalni ścieków
Odsetek odpadów komunalnych poddanych segregacji
Liczba dzikich wysypisk śmieci
Liczba punktów skupu surowców wtórnych

Tak określone mierniki pozwalają na ukazanie dynamiki zachodzących zmian w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w czasie i stopień zaawansowania realizacji przyjętych celów strategicznych. Powyższe mierniki można również stosować do porównań z innymi gminami, średnią powiatową, wojewódzką i ogólnokrajową oraz średnią unijną.

Raz w roku będzie opracowany RAPORT o przebiegu i wynikach realizacji ustaleń STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY ZAKROCZYM DO 2020 ROKU.

PRZEWODNICZĄCA RADY
mgr Agnieszka Szostak